



Albert-Lőrincz Márton & Hadnagy József

KRONOSZ KÖVEI

Szeptemberi versek

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON
HADNAGY JÓZSEF

KRONOSZ KÖVEI

A mű kiadását az Océ Inkjet technológia
forgalmazója,
a CANON HUNGÁRIA KFT. biztosította,
a könyv nyomtatását és kötészetét
a KAPITÁLIS NYOMDAIPARI KFT. végezte,
a papírt az EUROPAPIER BUDAPEST KFT. biztosította.

Albert-Lőrincz Márton
Hadnagy József

KRONOSZ KÖVEI

Szeptemberi versek

Hungarovox Kiadó,
Budapest, 2017

A kötet megjelenését támogatta:
MIKLÓSSY FERENC (MAGYARORSZÁG)
ifj. MIKLÓSSY FERENC (Magyarország)
HADNAGY MÜCKE ANDREA (Németország)
HADNAGY ISTVÁN (Románia)
HADNAGY ZSIGMOND (Belgium)
HADNAGY DÁNIEL (Belgium)

A szöveget gondozta:
TÓTH ERIKA

A borító VINCZE LÁSZLÓ munkája

Tördelte:
DONÁTH NAGY GYÖRGY

© Albert-Lőrincz Márton, 2017
© Hadnagy József, 2017

ISBN

„Szindbád érzelmes ember volt, s tragédiáját világos pillanatokban nagyon egyszerűen látta. Mindössze arról volt szó, hogy úrnak és írónak született egy olyan világban, amelynek nem volt szüksége többé igazi urakra, sem igazi írókra – mert a kettő, Szindbád szerint, egy és ugyanaz. Volt egy idő, gondolta Szindbád, mikor minden író szíve mélyén Vörösmartyra szeretett volna hasonlítani, aki igazi úr volt, magyar és őrült, nemes és komor, ahogy kell és illik a világ szennyes akaratával szemben; úr, mindenképpen és költő, mindenáron, borosan és koldusszegényen is, szívében a haza minden fájdalmával, magánosan, szemközt a Balatonnal, ereiben a gonosz csók mérgével, üveges, boros pillantással bámulva a magyar tájat, s megbicsakló nyelvvél, hűlő ajakkal a vén cigány esküigéit skandálva... Berzsenyi úr volt, dohogott a hajós, Arany is az volt és Petőfi is. Nem a rang és mód jelentette a hajós számára az urat, hanem a nagylelkűség és az igaz indulat, mellyel valaki vállalja sorsát és szerepét a világban. De most inkább mulattatók voltak az írók, vagy fontoskodtak, vagy megrettentve hallgattak, mintha csakugyan olyan nagy veszély lenne a börtön és a packázó hivatal! Szindbád megvetette a politikát, s azt tartotta, hogy az író, kinek a legnemesebb érzésekre és a legfőbb igazságokra kell nevelnie nemzetét, mindig csak a végső dolgokról beszélhet: az őszről, vagy a becsületről, vagy az emberi végzetről, vagy a nőkről, akik, a maguk módján, néha fesletten, néha áhítatos tisztsággal, az élet értelmét őrzik karjaik között. A hajós úrnak született, s olyan reménytelenül és egész sorsával volt író, oly kevéssé tudta csak megérteni ezt a világot, s oly keserű volt már szívében, hogy néha csodálkozott, mit is keres az emberek között? Egy hang ilyenkor azt mondta

*neki, hogy mégis dolga van ezen az érthetetlen világi versenyen.
» Jelet kell hagynom – gondolta ilyen pillanatokban, csukott szemekkel –, hogy volt egy másik Magyarország. «S élesen látta ezt a másik hazát, melyet szívével és tollával védett, mint egykor ősei karddal és buzogánnyal.»*

Márai Sándor: Szindbád hazamegy

CSAK EGY SZÓRA

Amikor tanulunk beszélni, szóköveket kapunk a nyelvünkre, mérleg nélkül. Gyerekekként dobálóztunk a szavakkal, anélkül hogy tudtuk, éreztük volna, mekkora sebet ejtünk a másikon. Lebegett a szív és agy közötti térben a szó: még nem hatott rá az élet gravitációja. A felebarátját tisztelő felnőtt, érzékenysége skálájától függően, tudatában van a szó súlyának, érzi, mint a kő súlyát a tenyerében, és annak érdességét vagy simaságát, gömbölyűségét vagy egyenetlenségét, tisztaságát vagy mocskos voltát, hidegségét vagy melegségét, mérlegel. Ezt a képességet az idő alakítja ki benne. Kronosz, az időisten. Minden látható, hallható, tapintható, ízlelhető, szagolható létező csak benne létezik, általa fejlődik, gyarapodik, érzékszerveink határain belül nem tudunk időn kívüli világról. Hatalmas úr, akinek az arcát még senki nem látta, annyira nem, hogy sok gondolkodó kételkedik a létezésében, mégis itt van, a por és a csillagok között mindenütt jelen, beszél hozzánk, velünk, és minél halkabban, annál hallhatóbban, ha azzal a fülünkkel hallgatjuk, amelyik a kimondatlan szót is hallja. Rajtunk múlik, hogy meghalljuk-e, amit mond. A csend az ő hangja lehet. Gyakran észre se vesszük, amíg nem történik velünk valami, ami kőkeményen észreveteti őt. Amikor fáj valamink, akkor érezzük csak igazán, mekkora nagy uralkodó ő. És amikor örülünk valaminek, akkor ébredünk tudatára annak, hogy ő velünk örül, eltűnik szinte, hogy ne zavarja örömünket. Lemondott az istenek fölötti uralomról, hogy istenek és emberek uralkodója legyen, isten és ember egymagában.

Ez a föld tele van olyan emberekkel, akik istennek érzik magukat. S alattuk ott vannak a tömegemberek, akik hatalmat adnak nekik. A kultúra története sok kiválóságot ismer, prófétát,

író, költő, képzőművészt, akik, ösztönösen vagy tudatosan követve a kronoszi mintát, lemondtak a népszerűség ajánlotta trónról, kiváltak, és most arany utókorukat élik olyan, akár égi-nek is mondható szférákban, amelyekhez képest az egykori római vagy perzsa birodalom pöttöm tanya az Isten háta mögött. A tömeg és a magukat kis vagy nagy isteneknek képzelők után egyetlen hely marad a kiválók számára: a második hely. Nem az első! (Turgnyev *A küszöbön* című regényének egyik epizódjában két diák beszélget egymással. Subin, a szobrász, azt mondja: „én magamnak akarok szeretni; első szám akarok lenni.” Berszenyev, a „filozófus” így válaszol: „Én pedig azt érzem, hogy életünk egész rendeltetése – másodiknak lenni.”) Minden felelős édesanya fölfegyverzi a fiát arra, hogy kiváljon. Gaia fémet szült Kronosznak, édesanyám vasat nekem. Nem másokat fölaprítani, hanem hogy legyőzzem a bennem lakozó szörnyet. Ha ismerte volna a görög mitológiát, elképzelhetőnek tartom, hogy egy szép reggel humorosan ezekkel a szavakkal ébreszt: Kelj fel, fiam, Kronosz, tégy rendet ebben a káoszban. A görög istenek nem féltek semmitől, csak az aranyagancsú szarvas vérétől. Hitük szerint az kioltaná az ereikben keringő folyadékból nyert halhatatlanságukat. A mi Kronoszunk csak a közömbösségtől fél, amelynek két cifra agancsa van: egyikkel a múltat, másikkal a jövőt döfi föl, patáival pedig a jelent tapossa a porba.

A többi elmondják a versek.

Hadnagy József

HADNAGY JÓZSEF: FATÁNYÉROS

Bölni Domokosnak, a kézirat első olvasójának

Nincs rajta sonka, se tyúk, se kakas,
se céda vággyal terhes nőstény farkas,
se éhes oroszlán, se tarka párduc,
melynek díszét a homlokunkra vágjuk,
(nem vagyunk mi Dante Alighieri,
csak két szakács, s pincér is egyben,
kik kevéssel beérik), de
van benne tükörtojás, sütve poklok
perzselő kövén, égetett peremű láthatárral,
van benne transzilvános, ropogós,
sárkányfoglisztból sütött medvetalpnyi
kenyérszeletre csöpögtetett, nyárson
forगतott friss rablószalonna,
ráérős lángon sült malacfintor,
citromfű, vad csombor, só, és hasonlók,
cirkalmas, cirádás cafrangok nélkül...
Minden csontmentes, a medvetalpkolbász
is, nehogy a vendég ízlésfogai fölhorgadjanak,
abba már sok hasonló pincérszakács belehalt...

Jó vagy nem jó? – ez itt a hamletti kérdés.
Ami pedig a tetszést illeti,
de őszintén, csakis,
az volna a díjnál, kitüntetésnél
jobban csengő baksis...

S hogy a fatányéros szép kerek legyen,
borpárlattal is szolgálunk. Űsse kő!

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (KALÁKA)

A kalákás régi szokás szerint
hívatlan jelentkezik.

A kalákát régi szokás szerint
visszasegítik.

A kalákásnak felírják a nevét.

A kalákást, ím, így el nem felejtik.

SZEPTEMBERI VERSEK

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (KRONOSZ, EZÜSTBEN)

Hadnagy Jóskához

Ha időd s rangod engedi,
versekkel lesz a könyv teli.

Ha fölhevít az asszonyöl,
nem ölhet meg a korközöny.

Ha Kronosz öl (bár kése nincs),
csak összead (te ne veszíts),

egymásba láncolt éveket,
hogyan tovább mondd az érveket,

arról, mi veled versenyez
(többet az ember nem tehet).

S míg nap barnítja arcodat,
vedd el vígan, mit asszony ad.

HADNAGY JÓZSEF: KINEK VASAT SZÜLT AZ ANYJA

*„És monda az Úr Isten: Ímé az ember olyanná lett,
mint mi közülünk egy...” (Mózes I. 3:22)*

Itt istenek háborúznak.
Ezüsthaja van az „úrnak”*,
kinek vasat szült az anyja,
hogy ne legyen űzött vadja
senkinek, otthon vagy máshol.

Tanult, ezért szablyát, bárdot
sose suhint kasztrálásra,
magát szegi egyre-másra,
és dobja tagjait rendre
vadul tomboló tengerbe,
a nőért, kinek hatalma
lótusz, mirtusz, gránátalma,

világok, mik sose voltak,
hol nem halottak a holtak:
ősök, szavak és emberek,
kiket az idők lenyeltek.

De ő mindet visszahányja,
ő minden kor gyomra, szája,
kőmorzsoló hányingere,
s ami nincs, az a mindene.

S szenvedély-piros a szablya,
amit szült az édesanyja,
s ezüstmosollyal adta át,
legyőzni a káoszt: magát...

** „Nem a rang és mód jelentette a hajós számára az urat, hanem a nagylelkűség és az igaz indulat, mellyel valaki vállalja sorsát és szerepét a világban” (Márai Sándor: Szindbád hazamegy).*

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (TŰZ ELEM)

A kéktől a vörös felé
tolódik el a láthatár.

A festő megfesti, hármas
táblaképet hagy az utó-
korra. A középsőre, a
központi táblára teszi
Dante alvilágát, pokol
tömlöcét, torz emberekkel.

A kékkel kezdődik minden,
a teremtés pláné, isa.
A vöröset a fekete
követi. Fokról fokra színt
vallanak a színek, sűrű
évek maszatolódnak el
a festék rétegeiben.
Idő teltén süllyedni kezd
a remény. Örök tűz lobog,
emészti a friss oxigént,
de erről hallgatott a bölcs
Hérakleitosz. (Elfáradt
volna ő is a gondban, mint
a teremtő azon az egy
napon, amikor teremté
az embert, saját képére?)

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (ENGEDD)

hogy ne tévesszem
szemem elől az eget,
hogy ne féljek magamtól,
hogy ne veszítsem el
a „magasság reményét”*,
hogy fukarkodjak a dicsőséggel,
hogy ne ünnepeljem a halált,
hogy jól lássak, jót szóljak,
és hallgassak el, ha kell.

**Dante Alighieri: Pokol, Első ének, A sötét erdőben.*

HADNAGY JÓZSEF: ALEA IACTA EST

Albert-Lőrincz Marcinak

A kocka el van vetve,
meglátjuk, elsüllyed-e
a Rubiconon,
s onnan gurul-e tovább?

Nem üveggolyó,
és két öreg számár
álmodja a távolságot...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (A KÖLTŐ ÉS AZ UTÓKOR)

*„ezüsthaja van az »úrnak«,
kinek vasat szült az anyja”
Hadnagy József*

Vasat szül az anya,
hogy ne legyen könnyű
sem a kószálásnak,
sem az utókornak,
se szülőanyjának,
s maga utódjának.

Belőle lesz költő:
éjsötét ég alatt
álmokat kergető,
hullámvert vizeken
sebeit kötöző,
asszonyok ölében
szakadó szerető.

Úgy keresne témát,
(a létet egészen),
mintha festő lenne,
s nem költő, bölcsész se,
de ő költő s ember,
kinek kiterítve
országga egésze,
s élete: a téma,
(mely őt megkeresi,
őt költővé teszi).

Vasat szül az anya,
tűzben-vízben ágya,
ez hálaverése,
miatta vagy érte.

HADNAGY JÓZSEF: ZEUSZTÓL NE FÉLJ

Albert-Lőrincz Mártonnak

A képlet egyszerű

Asszonybeszédbe pólyált kő
a jóslat, hogy
Zeusz trónodról letaszíthat.

Trónod saját ablakod.

Az én apám kora mára
aranykor,
s az enyém is az lesz,
ha lesz, valamikor...

A képlet összetett

Kronosz valódi fiaként
te magad vagy Zeusz,
ha amit ma írsz,
holnap nem elavult.

Amit fölfalsz,
mert rettegsz tőle,
az is kitör,
mert fáj,
mert gyötör –

vers lesz belőle...

HADNAGY JÓZSEF: VALAHOGY

Kövek közt kószáló
homlokom az üllő, kalapácsom
bicegő szívdobogásom.

Azt mondták, csúnya vagyok.
S hol a nyakkendőm?
Hacsak nem az a cipőfűzőm.

Meg kellett szépülnöm valahogy...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON:
(NEKED IS EL KELLETT LOPNOD A TÜZET)

A tüzet el kellett lopni, el kellett birtokolni,
és meg kellett szeretni, és a félelemmel együtt
kellett élni. Erkölcsi problémák is felmerültek.

A lopás. Közkincset nem birtokolhatsz-bitorolhatsz,
de a szükségletek kimeríthetetlenek, régen
nem nyersen eszed a húst, forrón iszod a kávé, és
részesültél megannyi szent és profán tanításban.

Az elrejtés. Az inged alá vagy a bőrröd alá?
Az ing megég, az a látható enyészete. Ami
nem látszik, az is perzsel és emészt. Rajtakapnak.
Nem
tagadhatod, nem takargathatod. Le kell vetkőznöd,
amikor ápolod tested, amikor lelked fázó
zugait kirázod, amikor mosod a tegnapot,
amikor asszonyölbe bújsz és boldogítasz. Ki kell
terítkezned, s a füstnek is be kell járnia útját.

Az égés. Az üveg felizzik, megkeményedik az
agyag, a vas bíborba borul és ellentétében
megacélosodik, a forma megszépül, a nyers kő
megtisztul. Az egymásba bonyolódó szerves anyag
semmivé lesz, átalakul. Ilyen az ember fia.
Viheted ajándékba. Magadat árulod el, mert
semmit sem birtokolhatsz félelem nélkül, és fele-
barátod nélkül, a tűz közelében. Neked is el
kellett lopnod a tüzet.

**ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON:
(KAGYLÓKÜRTÖM)**

Költő vagyok.
Ingyen vagyok.
Nekem szorít,
másoknak meg se kottyan
az ilyen hatalom.
Költő vagyok, bár ezt a szót utálom.

Kagylókürtöm halkán hallatom.
Van, aki füléhez kap,
van, akit magamra haragítok,
van, aki nekem drukkol,
másoknak meg se kottyan.

Számban szorongó s zakatoló szavak,
beleérnek torkomba, gyomromba,
s feltörnek onnan, lenyelni nem lehet,
ádámcsutka.

Megesik, hogy elkap a pátosz,
megesik, hogy túlreagálok,
de odakint madár röppen,
s a délután átugrik a kerítésen.

Tudomásul kell vennem:
a vers ellenségem.

Tudomásul kell vennem:
a vers szövetségesem.

HADNAGY JÓZSEF: KÖVEKEN ÁLMODTAM

Toronnyal álmodtam az éjjel,
szélfúttá kövek között, árván,
s láttam a pusztaarcú véget,
földes kőrakás volt a párnám.

A toronyban egy nép lakott,
halottak és élők együtt,
s mindahány nagyon zaklatott,
mert e torony volt mindenük,

múlt és jelen egybezárva,
mint a betű és szelleme,
örökké egymásra várva
a szabadság s a szerelem.

Mindkettő jól lefokozva:
mindnek és senkinek se kell,
és mindkettőt elorozzák,
és nem lesz út se le, se fel,

és nem kell már lépcső, minek?
Nem kell se ablak, se kövek,
s a torony se kell senkinek,
árva lesz, elhagyott cövek.

Lelkemet súlyos kő nyomja,
és nappal se hagyja abba:
mi lesz e magas toronnyal,
ha lakói szétszóratnak?

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (KŐBÉRLŐ SZAVAK)

Hadnagy Jóskához

Ha volna most két sziklakő,
nem túl közel, csak láthatón,
egyikről most, szép időben,
átszállna egy szitakötő,

s lenne így egy lenge léghúr,
mélység felett kifeszítve,
egy út, melyre vándor vágyhat,
szavakból építgetett út.

S lenne tán egy köteltáncos,
fölkapaszkodna merészen,
hogyan hallgassa, amint a húr
átrezeg az azúrkéken.

HADNAGY JÓZSEF: SZÁMÚZETÉS

Költőnek lenni örök
számúzetés: előbb a
szóba, majd egy aranykorba,
ami még nem jött el, és nagy
valószínűséggel el se jön soha...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (A SZÓ TERMÉSZETE)

Kő itt minden, üt, mint a szó,
szerteszét szórva lüktet,
a betűkben és a versben,
mint a vér a szívben, az ereken...

...csak kő lehet, mi mindenütt,
mert súlya nyom, mert meg-megüt,
elképíti a körömházat,
és elgáncsol, ha hajnalon
indulsz el a köves úton,
mert kemény és mozdulatlan,
mert hív, hogy tetejére fölmássz,
mert kő súlya mérhetetlen,
s mert cipelteti magát .

HADNAGY JÓZSEF: SZINDBÁD EMLÉKEZIK

Tavasza volt, a legszebb: még álmódott,
mint a búzamaz az aranyhajú
mezőkről, mint éneklő legények
pipacsszirom ajkú szerelemről,
mint vakondtúrásokon ülő kamasz
végtelenbe hullámozó csillagok alatt...

Amikor jóllakott a száraz földdel,
hajóra szállt, szigetet keresett,
s nem talált mást, csak köveket,
emlékeit egy másik földnek...

Megingott, de nem nagyon,
nem komolyan – keményebb fából
faragták, azt hiszem, inkább kőből,
mert összetört rajta néhány ököl,
és művelni kezdte magát,
mintha földet...

Azóta elvirágzott az utolsó tavasz is,
és az utolsó nyár is már földig hulló
őszbe öltözött, Isten tudja csak, meddig
hordja szél és eső turkálta ruháit...

Már hallani véli kőnehéz
lépteit a gránitalkonnyal kövezett
lejtőkön, a csipkebokrokra

és a piramisszerű
emlékek vakondoktúrásain,
és az ablak alatt tanárukat
szerenádozó lányok és fiúk
szőke és barna lobogású énekében is...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (CSAK A NYELV)

Hadnagy Jóskához

Nem betűk, nem szavak alkotják a messzi égboltot,
amerre a tekintet jár (nincsen elkalandozás).
Nem az aranyló sárga, kába kék, szutykos szürkeség
s elomló feketeség festi mennybolttá az eget,
amely nélkül nincs levegő, pátosz, s kiszippant az úr.
Nem az éjszaka álomhiánya-álomkórsága
tesz álmodozóvá, hiszékeny emberré, lényeggé,
csak a nyelv, mit édesanyától tanulsz, csak a földed,
amelyet nem bírsz egészen, de nélküle a vágyó
tekintet elveszíti a mintát, amelyet keres.

HADNAGY JÓZSEF: A SZÓ DICSÉRETE

Albert-Lőrincz Marcihoz

Dicsérjük a szót is, aki a nyelv
napszámosaként lótfut jó módú, gömbölyű,
vasalt-elegáns, kimért, nagyszájú,
illatfelhőben úszó, bűnre csábító formás,
reverendás, felemás nadrágot viselő sovány,
komor, vidám, szerelmes, kesergő,
dühöngő, csillapító mondatok igájában,
bokáig koptatva lábát, folyton tükörbe
néz, mérlegre áll, kevésnek találja magát,
kevesnek a leírt mondatot, a nyelvet,
az egész keretbe foglalt mindenséget,
és a kimondhatatlan koromsötétjében
tapogatózva-bóklászva gyertyát gyújt,
és a gyertyáról egy tágabb horizontot...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (NINCS VÁLASZTÁS)

Ha romba dől a pörge penna,
nincs választás, nincs *eterna*,

s költők között a vigaszágon
oda lenne a szabadságom.

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (A VERS)

...nem rácsodálkozás,
nem rákeseredés,
nem állig fegyverbe öltözés,
nem mellveregetés,
nem babérok bódulata,
nem Sziszüphosz felmentése,
csak meghalás,
csak születés,
csak Kronosz koronájáról
rám hulló fény.

HADNAGY JÓZSEF: PATAK

A költészet patak (is),
s milyen patak az, amelyben
nincsenek kövek?
Nem a logikára gondolok,
ami nem oldódik a lírában,
kövek csobognak fülemben:
patakkeremtő kövek a szívben...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (A VERSRŐL ÉS A KORRÓL)

*„Minek vegyek vállamra hiába ennyi terhet,
ha nincs ki megfizessen? És hagytam a rímet.”
Bertold Brecht: Óda a lírikusokról*

Ne keress, ember, metrikát benne s rendet,
kasza mit vág, s a rendes világra született ember,
ne keress rímet,
rémes,
amint a versnek vérmes reményt ad ebben a
vemhes, gondoktól terhes, szemtelen,
gőggel feleselő, fele-se-tréfa világban.

Ellehetsz benne!
Nem igaz, hogy nincs lüktetése,
robaja, zúrje, rettentően önző szívverése.

Meglátja, hogy megállsz, szuszogsz,
s körülöleled a völgyet tekintetteddel,
ahol születted,
amely ringatott,
amely szinte elhitette veled,
hogy édes szülőfölded,
elszenved téged és elszenveded,
imádva, szeretve, áldva, dicsérve.

Othagyhat téged, mint a többiek,
amikor szívedet fogva markolsz a semmibe,

mert ilyen a vers,
ilyen a szülőföld.

Ne keress, ember, metrikát benne
s egyéb regulát,
ostobaság.
Rendetlen világ háborog benne.

S ha mégis, ha úgyis,
az csak a puszta véletlen isteni műve,
hidd el.

HADNAGY JÓZSEF: VÁLTOZÓ IDŐ

Nem keresem a rímet!
A rím csak fölkinál
egy-két szótagnyi üdítőt
a gyorsan menetelő,
szaladó vagy
kirándulóként nézelődő,
vagy köveken botladozó,
meredélyeken mászó,
gyökerekbe kapaszkodó,
nehezen haladó, kifulladás
soroknak, s ha nem kell,
nem sértődik meg, továbbáll,
s a margón kicsit elmélázik
a változó időn...

HADNAGY JÓZSEF: IDŐVONAT

(Kronosz kéri a költőt, írjon az édesanyjáról, Gaiaról)

Kattog-kattog az idővonat
(valaki engem is rárakott),
honnan indult és merre, hova
tart, kérdem, mióta nagy vagyok.
Most nagy gyerekként ülök rajta,
mellettem anyám, fogja kezem.

Maradj mellettem, sokszor mondja,
megnőttél, de csak maradj gyerek.
Jaj, hányszor, és mióta mondja,
és mondta ezt apám is sokszor.
Köves föld vagyok, míg megfogam
egy mag, nyakig ellep a konkoly.

Megnőttem... Nagyon rosszul nőttem,
egyenes csak a gerincem volt,
igaz, nem bántam jól a nőekkel,
rosszkor szerettem, vagy sehogy.
Voltam minden – ilyen a sorsom,
még akasztott ember is egyszer...

A legénykedés sok bajt okoz –
hány bajból jön össze az ember?

Lélekhangon szólok anyámnak...
Ő néz, szeme nevet, nevet...
Te jó gyümölcse légy a fának,

mondja, és a jóságos fényben
fogy az árnyék, mely önmagának
lopkodja színét a levélnek.

Sose értette, most se érti
szavam, és én csöppet se bánom,
de szava, ahogy mindig kérdi:
Hogy vagy, fiam? – nincs a világon

szebb kérdés: nem az illem költi,
vagy valami más pompás limlom,
szívem mint ünneplőt felölti,
töviseim közt a lilium.

Este van, édesanyám alszik,
s én csak nézek ki az ablakon,
a kattogás völgybe hanyatlík,
súlyos kő pihen a vállamon...

HADNAGY JÓZSEF: MINT HALOTT SZÓ A METAFORÁBAN

*(A Teremtés hét napja egy őszi este
pillarésnyi szemszögéből)*

Nem tudhatjuk, mert még alaktalan, testetlen gyerekek voltunk valahol a csillagközi vagy csillag fölötti téridő játszóterein, vagy valahol másutt, ahová a több ezer éves képzelet fénysebességnél gyorsabb szárnyai sem röpíthetnek el, valahol nagyon messze, és nagyon közel...

Azt mondja itt, hogy előbb volt a víz és a naptalan árnyék, az első reggel és az első este és a második reggel és a második este és a harmadik reggel és a harmadik este, mind felkelés és lefekvés nélkül, mind hajnal nélkül, mind csók, szerelem, születés és halál nélkül...

De volt föld és volt ég, és volt mag a földben, volt naptalan világosság és holdtalan éj. Azután lett a Nap és ember közötti idő, és az állatok a szárazföldi és vízi játszótéren... És megszületett a halál és meghalt az élet, és meghalt a csók, és meghalt a szerelem, még mielőtt megszülettek volna, árnyékuk látszik csak az átaludt hajnalok halvány függönyén, mintha nem is mi csókolnánk, mintha nem is mi ölelnénk, csak nagyon szeretnénk olyanok lenni, amilyenek csak hunyt pilláink sugárzó árnyékában lehetünk...

A Nap eltűnőben, a hajnalok függőnye szakad, mint füst a szélben, semmivé foszlik. Az esték eltakarják a csillagokat, pusztulóban az állat és ember, szürkül a hunyt szemhéjak alatti színes árnyékvilág, vigasznak marad a Nap teremtése előtti árnyék, az a megmagyarázhatatlan

fény, ami, mint az akkori füveket, megtart a föld alatt is, és föltámaszt üdvözölni az életet, mint a hajnal szirmai kinyitó rózsza a világ legmagányosabb ablakában...

Kint este van. Behúzódik az ősz a szobámba. Érzem a hátamon erős, elmúlásszagú leheletét. Romos, megmen-tett és ezerszer újra használt poros betűk törmelékén át olvasom a világ legrégibb történetét, betű és szelleme el-válík egymástól, mintha ez volna az első reggelem ebben az árnyékvilágban...

Hihető-e? Lényeges-e, hogy higgyem? Pofon vág a vasöklű valóság, ez az ezerszer bezúzott és újra felhasznál-tott célokból összerakott tákolmány, ami oly hihetetlenül gyenge és törékeny, hogy holnapom sem támaszkodhat-na rá, összedőlne... És oly iszonyatos, hogy rémálmok denevérbárányjává vált, fejjel lefelé megfeszítve lóg benne szinte minden, ami emberi... Erősnek látszik, valóság-osabbnak, mint a császárok széke.. Nem lehet az, hiszen egyetlen pofonjába is bele kellett volna hálnom... Mégis fáj...

Mibe kapaszkodjak? Az árnyéknak vélt valóságba vagy a valóságnak vélt árnyékba?

Csak a teremtető szóba kapaszkodhatok. A szóba, amit nem kell összetörni, bezúzni, csak ki kell mondani, mintha Isten lelke volna, mert hiszen minden, ami szép és igaz és romolhatatlan, a csillagközi vagy csillagfeletti téridő csil-laghomokos játszóterein edződött, Isten óvodáiban tanult képzelet szavára lett, a képzeletében, aki volt, még mielőtt e testben lejött a földre, meghalni, hinni mindhalálig és föltámaszteni mindörökre, új testben, új ruhában, mint halott szó a metaforában...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (JÁTSZÓTERÜNK)

Jóskához

Kaján vigyorral próbál kiengesztelődni
a játszóterek valamelyike, amelyben
épp benne vagy te, benne vagyok én, és mások,
(amelyet használsz), mintha meg lenne sértődve,
mintha sajnálná összes szennyét, vad erőit,
sugárzását, mikroszkóp alatti lényeit,
s éltető atomjait tőled. Levegőt ad
valamennyit, nem hagy megfulladni, engedi,
hogy álmodj és játssz. Jogosultnak érzi magát
arra, hogy úgy viselkedjen, mint az ember, és
megengedi magának, hogy megsértődjön, s hogy
ne értse az érthetőt. Látható, nem érti
önmagát, nem érti a vektorok irányát,
az irányok mozgatását, kijelölését,
(mindig van egy felettesb, aki uralkodik
az irányok felett). Úgy tesz, mintha azt hinné,
hogy lélek van benne és felelősség, mintha
életet élne. Próbál kiengesztelődni
amiatt, hogy benne vagy, tudja, gonoszsága
megbocsáttatik. De mennyi a belakható
benne? Mennyi az anyaföld benne? Mennyi az
anyanyelv benne? Mert annyi a *van*! Csak annyi.
Kérdéseket fogalmazol meg, egyeseket
leírsz másoknak, vagy csak azért, hogy magad is
kiengesztelődj bolyongó szavaid között.

HADNAGY JÓZSEF: HÁROM GYEREK

Egy asztalnál ettünk, ittunk.
Három gyerek. Együtt járták
az erdőt, mászták a dombot,
loptak vackort, vadalmát, somot,
fürödtek, úsztak víz fölött, víz alatt –
övék lesz a világ, s mikor felnőnek is
együtt maradnak...
Az akkori jövő ma szakállas jelen.
Nem nagyon értek vele szót. Idegen.
Ikertestvére aligha változott.
Gyerek maradt. Örökre gyerek.
Ő hív haza mindig, örökre gyerek...

HADNAGY JÓZSEF: ÓRÁK

Miféle órák ezek?
Mutatójuk elkerüli a jelent,
nem mutatja pontosan a múltat,
s a jövőt kukába dobja...

Ördög markában
ketyegő kövek...

Vajon hány órát késik
a történelem?

Avagy siet?

Kronosz órájára néz,
és nem érti az embert...

HADNAGY JÓZSEF: BÁRKÁT AZ ANYANYELVNEK

Jöttek és jöttek és jöttek
és jönnek és jönnek és jönnek...

És megyünk és megyünk és megyünk,
valahol jobb otthont keresünk...

Marad-e más otthonunk, mint az anyanyelv?
Marad-e kívülé más hívünk?

Építsünk neki bárkát!
És vigyünk és vigyünk és vigyünk
mindegyik szóból százat is, ha kell...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (BARMOK KÖZÖTT)

...és mondá Noénak az Isten:
A szót ne hagyd el, ne felejtsd ki,
barmok között nemesb társ nincsen,
nagy súlya bárkád nem süllyeszti
el, csak bízzál a nyelvcsodában,
s vidd magaddal az Ararátra.

HADNAGY JÓZSEF: NAGY KICSI ORSZÁG

Kronosz Magyarország nagyságáról beszél

Amerikai lányom
nézi a kocsimból Magyarországot,
az égis nyargaló alföldet éppen,
végül megszólal: – Milyen
hatalmas üres földek,
hol vannak az emberek!?
Én úgy tudtam, kicsi ország,
Arizonában vannak ilyen puszták terek.

– Magyarország csoda ország.
A számok torzítanak.
Az arányok
tesznek nagyra egy országot.
Sok a lakatlan tér?
Több levegő jut egy főre.
Ezért van az,
hogy a magyar tüdeje nagy.
Az volt már valahol az Ural alatt
is, ezért bírta a maratón futást,
el Vereckéig és Mohácsig,
s onnan a végeken
s világégéseken át mostanáig.

Magyarország nagy kicsi ország,
nagyobb mint Arizona,
ezer év otthona,
s olyan sűrűn lakott, mint egy tömegsír,

itt a föld alatt is
laknak, és harcolnak,
ha kell: egyetlen szó,
s a csontok összefornak,
üzenetet és fegyvert hoznak
a föld fölött lakóknak,
tábort vernek, tüzet raknak,
az idő gátjai átszakadnak,
és jönnek-jönnek a hajósok:
királyok, lázadók,
írók és lantosok,
egyesítnek, megosztanak.

Egy szó egy ember. Dehogy!
Egy szó legalább ezer,
mert szaporodik, percről percre,
és lesz az egyből egész sereg,
külön várral,
külön bállal.
A széttartás itt mit sem árt,
erősíti az egy hadát.

És még nem beszéltem azokról,
akik nincsenek,
Ratkó népéről,
mert sokan vagyunk,
mert nincs,
mert van,
mert nem lehet,
és hiányoznak módfelett,
és nem vonulnak se határon,

se gödrön át,
és megtöltik a ráncokat,
és az álmatlan éjszakát.

S azokról sem, akik
megsajnálván más népeket,
(az amerikánust, az angolt,
az argentint, a németet,...),
megsegítésükre sietnek,
s történik, amiről Mátyás
sem álmodott: magyar aggkorú, asszony,
férfi, fiú, lány lógatja lábát a föld
hullámozó széléről, mosdótálunk
az összes óceán.

Végezetül – ki nem hagyhatom
– önmagukban is nagyhatalom –:
ott vannak mind az elszakadtak,
a fák, akik naponta megszakadnak,
hoggy gyökér s levél együtt maradjon,
együtt éljen, s együtt föltámadjon.

Időnként az óra megáll
(ezért maradunk le).
Ez már neki is sok(k).
Ekkora országot nem látott
Ázsiában, Amerikában, Afrikában sem,
több lakója van, mint
homok a Szaharában...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (NEM TUDNI)

A költő a szó maga:

magja kicsírázik, nem tudni, hol, s hogyan,
nem tudni, szárazságban vagy viharokban,
nem tudni, színházi színen vagy titokban,
nem tudni, szerelemben-e vagy halottan.

HADNAGY JÓZSEF: A KÖLTŐ KISZÁMÍTHATATLAN

A költő kiszámíthatatlan,
mint a vulkánok,
sose tudni, mikor könyörül
rajta Kronosz,
mikor hozza vissza
önnön poklából,
kicsipkézni lángoló
ingével a horizontot...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (FRONTVONALAK)

A második vonal nem nyilatkozik.
A második vonal nem kérdeztetik.
A második vonal védett (s védtelen),
ott van a fronton, de nem tüzel.
A második vonal csak elnyúlik
a nyüves csendben, elnyűvődik,
hallgatja a fegyverek ropogását.
A második vonal ütközőkön utazik.
A második vonal kalákázik és hazamegy,
otthon fogyasztja el az ebédet.
A második vonalra nem lőnek,
őket csak eltalálja a geller, s kidőlnek.
A második vonalnak nincs neve,
nem ők lesznek az ifjan elhullt vének
(esetleg csak *post mortem* hősök,
ha megtalálják az azonosító dögcédulát).
A második vonal nevet is talán,
nevet is talál, de már nem éri meg.

HADNAGY JÓZSEF: INDIÁN KÚT

Írj a versről. Igen, már sokan írtak,
de senki sem írhat olyat, mint
te magad az indián kútról,
amelyről te magad fölözted le
a sivatag kígyóit, skorpióit,
szennyét, porát...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (ÍRJAK A VERSRŐL)

*„De néha túl a rácsozott időn
csillagmezőket lobbantott a távol.”
Áprily Lajos: A kor falára*

Írjak a versről? Nem az anyám,
nem a szeretőm, nem az arám,
nem az ágyasom, nem a kitartóm,
a cipőmet sem pucolja meg,
nem keresi a szemüvegemet,
és nem keféli le a vállamról
a szösz, a hajhullást, a korpát,
még csak vállon se vereget,
nem haverom, nem ellenségem,
nem ingem, nem is a gatyám,
nem fogzománcom, nem a fogkefém,
nem krém a kényes fogkefén,
nem ajtóban felejtett kulcs,
folyton elhagyott esőernyő,
nem a szolgám, nem emlékeztetőm,
nem alázatosnak kívánt haragom
nem a heverőm, nem az asztalom,
s nem fürdővizem, nem takaróm.

A ring maga, hol arcom ring,
mert ütve üt, a mindenit,
ma minden itt, mi feldühít,
mikor szemembe szemtelen
s pimasz emberek arca villan
(vitrinüvegen forgatag),

mikor az úton, utamon járok,
baktatok a félsötétben,
mikor zaklatott, furcsa korom
folyton kiüti a biztosítékot
(zárlat lehet a hálózatban,
mert füst sistereg a drótokban),
mikor a tévében a hírszalagok
kisajátítják az igazságot,
és minden valós szívdobbanás
tehetetlenül elszenderül.

És, hogy a látható végtelen
a horizonton el ne vesszen,
miért ne lennék kegyes hozzá?

A versről írok, verset talán,
vitrinüvegre a *kor falán*.

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (NINCS CSATABÁRD)

Domihoz, valamikor

Úgy tűnik, végképp elárult a szó,
morzsaseprű, esküdtek asztalán.
A szó, a forma semmirevaló
kézlegyintés, de hív, ha rátalálsz.

Elárult, akár egy bolti vitrin
sikátorok szürke szegletét,
elárult, *kádik** asztalára bírt,
kik ítékeztek fölöttem hetykén.

Milyen szerény a szó, ha arca van,
s milyen hetyke, ha ítéssz s arctalan,
gőgös is mint pöffeszkedő ura,
kinek szemhéját bibircsók húzza,
s hiszi, övé költők Parnasszusa...
Nincs csatabárd. Vers születik újra.

* ítéssz hivatalnok, bíraskodó a török hódoltság idején.

HADNAGY JÓZSEF: ARCTALAN VILÁG

Kevés az igaz szó,
sok az álságos dobogó,
a nyáj nélküli pásztorbeszéd,
csak a zsarnokok között van párbeszéd...

A szó jelentése kő a patakban,
fák, bokrok, virágok
gyönyörködnek a habban,
ezért olyan különbözők,
örökké ünneplőbe öltözők,
s a világ azért arctalan,
szomjasan is szomjatlan,
éhesen is jóllakott,
ruhában is meztelen,
komolyan is szertelen,
járdaszélen vagy dobogón
tökmaghéjnyit se közlő,
semmit se mondó,
mert sose látott patakot,
pataknak véli a sörhabot,
jelentést keres a habban:
arcot a buborékban...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (MINTHA)

Minthaérzések támadnak rád, bárhol is légy,
bármerre járj. Lehetsz bent a szobádban, lehetsz
villanyhuzalok alatt-között elektromos
sugárzásban, lehetsz félárnyékot kereső
helyen a réten, ahol tűz a nap, az erdők
tisztásán (a fellegeket kiitta az ég
ózonja), lehetsz alkonyok padján, egyedül
vagy az asszonyoddal, bort kóstolgatván, olyan
helyeken s pózban, ahol versek megszületnek,
s lehetsz a munkahelyeden, melyet hűséggel
szolgálsz, értelemmel szolgálsz, szeretve szolgálsz
ameddig hagyják, és nincs elvárásod. Látod,

szobrokat készítenek nagy időkről, melyek
részeid voltak, mert rászedett szépapáid
is részei voltak, és tapasztalod, vajból
faragják. Könnyű elhinni, közterekre nem
kerülnek ki, mert a hatalom vigyáz arra,
hogy szobrok el ne árasszák olvadt vajjal a
köztereket, vigyáznak a másakra, hiszen
a minthahatalom azt hiszi, úgyse tudják
a rászedettek, hogy az, aki kivált, miért
lett szobrok ihletője éppen. És hogy mégse
maradjanak üresek a terek, gránitkő
szobrokat is betelepítenek a hangos
közterekre, nem olvadnak meg, élvezetet
sulykol a látvány, kísért az alleluja. Víg
karavánnépség vigad. Mintha a mi időnk
zárójelbe tett kiáltásba süketült volna.

HADNAGY JÓZSEF: A MÚLT HEGYEI KÖZÖTT

*„Mi a történelem?
A múlt visszhangja a jövőben.
A jövő tükröződése a múlton.”
Victor Hugo*

Nagyapám sokat mesélt pödrött bajusza alól a háborúkról, az elsőről, a másodikról, s a nehezen emészthető falatok után, mint desszertet emlegette Bem apót, aki nagyapjának – bátorságáért a Piski csatában – kitüntetést adott...

A segesvári végről hallgatott, pedig, föltételezem, hogy üknagyapám is jelen volt, esetleg éppen ő lőtte ki az orosz tábornokot, és csak azért maradt el az újabb kitüntetés, mert a csata egyetlen háborús riportere, Petőfi is elesett...

Ilyenek az öregek...

Nagyapám iszonyú sokat vesztett: négy gyermekét és két világháborút. Segesvárra már nem akart emlékezni... A vereséget jobb elfeledni.

Rossz a visszhangja...

Ilyen bölcsességet párol agyamban nagyapám szelektív történelemismerete...

Emlékezni vagy felejtetni: ez itt a kérdés.

A jelen kusza, hamis, zavaros.

És a jövőnek kell a visszhang, mint hegynek a kristálytisztai kiáltás...

Én Széchenyire emlékezem, aki beleőrült a fölösleges
és ráadásul kilátástalan fegyveres küzdelembe,
amit vérrel tüntetett ki a halál,
és az életben maradtak szerencsésebb részét
néhány igaz vagy nem igaz válogatott
történettel, hogy emlékezzenek az unokák...

Aleppo, mit hajdan Bem apó megvédett,
mindenképpen elesik. Az egyik tábor szerint
a falon belül vannak a jó fiúk, a másik szerint azon
kívül. Kit ki ellen védhetnek meg a falak
– az igazság –, ha ki itt érte harcol, ott a zsarnok
oldalára áll?...

Gondolkodnom kell, mit mondok majd az örökbe
fogadott félig arab, félig román unokának...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (FALI SELYEMKÉP)

Lesz menyem Szecsuanból vagy Mandzsúriából.
Hozott egy fali selyemképet. A cserefa
csigalépcső fölé helyeztem el a falon.
Bambusz rudacskák feszítik ki a tekercset.
Nincs fekete, sárga, vörös vagy barna rajta,
amilyen a föld szokott lenni, hiányzik a
föld szaga. Minden ott feszül a levegőben
a bemerevedett keleti egek alatt.
A madarak ágról ágra szállnak, a legtöbb
mintha sohase szállna le, csak lebeg a dús
levegőben egy színmolekulán, egy vízcsepp-
csillagocskán, valami útipoggyászszerű
apró batyu felett, melybe a hatalmasok
honvágyajándékot és repülő ticketet
rejtettek el, hamuban sült útravalónak.

**HADNAGY JÓZSEF: KRONOSZ AZ ÉLŐK
TEMETŐJÉBEN**

Arcukról folyik
a közömbösség,
mint kánikulában a
vastagon kent smink.

Inkább látnám őket sírni
(hús zuhanyként hullna rám),
mint élve eltemetve,
jeltelen sírba...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (AHHOZ KÉPEST)

Ahhoz képest nincs is olyan nagy baj,
mint amilyen nagy a felfordulás,
hiszen a madarak énekelnek,
csak mi nem értjük,
nem simogatjuk meg a virág illatát,
nem üdvölgünk a méhecskéknek,
(csak munkájukat robotolják),
és dühöngünk a szúnyog zsinnyogáson,
pedig csak poshadni hagytuk a vizet
a kerti szökőkút medencéjében,
utáljuk a legyek pimasz szöszmötölését a konyhán,
az ablak-pötytyintő leskelődést,
pedig csak otthagytuk lustán
a kagylóban az elmosatlan,
este öröm, reggel köröm edényeket...

Mihez képest is nincs olyan nagy baj,
mint amilyen nagy a felbolondulás?
Szülőföldeden elveszik nyelvedet,
ami még marad, arról az ékezeteket,
a *semmiközömnincshozzá* arctalan harca
árad feléd minden *pedighittembenne* kirakatból.
Fejed fölé pajzsot telepítenek rakétából,
babérkoszorúnak, háborúkat
exportálnak élni akaró statisztáknak,
a pénzügyi hiénák kiveszik a lüktetést a szívedből,
fojtogat a hit, hogy azért mégis érdemes.

Keresés nélkül mi maradna?

Magányt keresel, hogy ne piszkáljon
az ósdi s céltalan öntudat,
eláraszt a virtuális félelem az átfeslett
istenmás-arc láttán (a tied is emberi),
ha lopva az ég tükrébe lesel,
s a dilemma miatt: mi végre megbélyegezve,
mint erdőn a kivágásra ítélt fenyő,
amely nem tudja, hogy az állomások
szutykos zugaiban üres vagonok várakoznak
a berakodásra.

HADNAGY JÓZSEF: A MICHIGAN-TÓ PARTJÁN

A Michigan-tó forró partján járok,
és nézem az ég tajtékát a tavon,
kő-nehéz homlokom, mint szomorúfűz
árnyéka, furcsa sorsom fölé hajolt:

Reggeltől estig mázoltam Chicagót,
utcát sepertem úri villák előtt,
üldöztem a szélben megszökött fecnit,
és úrnak néztem minden járókelőt.
Számoltam a pénzt, mint Goriot apó,
hiánnyal bélelt ládán kuporogva,
s számoltam még nagyobb hévvel az időt,
mindvégig az idő fegyence voltam:
nagy a távolság gravitációja,
lassan múltak a percek, órák, napok...

Perzselő hőség hullámozott mindenütt,
és a tó csábított, ugorjak bele...
Marosnál, Küküllőnél több a fodra,
sok szemet bolondít dúsgazdag keble...
Életveszélyes aranyos hölgyemény,
a szíve jég, a karja, lába lián,
csipkére ragyogott szirénköltemény...
Könnyen messze sodor, mint szél a fecnit,
s bűgő felszín alatt örvények tépik,
falja egymást hideg, langyos és meleg,
pára-életén elborul az ég is...

Nem ugrottam, a látvánnyal beérve
magamba merülve jártam föl-alá,
a levegőben több volt a víz, mint az
oxigén, ingujjban kaszált a halál*,
fulladozott levél és ember, nekem
meg se kottyant – a létrán nehezebb
csuromvizesen, csontig kiszikkadva
glettelni, festeni az életem,

s tudni közben: mind lepattogzik holnap,
és vakolat, festék lesz padló, szőnyeg,
ha nem veszem nyakamba a világot
megint, hogyha nem szedem magam össze,
ha hit és remény kísétál belőlem,
és az akarat merő csontra fogyva
árnyékomként kísér ki-be az ajtón,
míg gyermekem kezét csak Isten fogja,

vagy az akarat megy világgá előbb,
bármily acélos – itt cseppfolyós minden,
valamikor a Michigan-tó helyén
is nagy jéghegyeken sétált az Isten –,
mint az idő, megfordul ott a mélyben,
ahol egy perc évszázadokat jelent,
és a kristály – hit és remény – elolvad,
s mint Atlantiszt süllyeszt el jövőt, jelent...

Semmiség ez a kohó ahhoz képest,
hogy zsákként cipelem föl-le a létrán
sorsommal s sorsokkal megrakott magam,
s cselédként nyelem le, ha pofont kapok,

s irigylem a megállóban a léhát,
komolyat, bárkit, aki nem én vagyok...

Nem akartam én többet az elégnél,
nem kívántam én többet csak a nincs-re,
csak turista volnék itt, magyarnak és
bárkinek pusztá többnél nagyobb kincse...

A *van*-t dicsérem, amit el nem vehet
senki, s ha bőség, hab rajta a jótét,
homokon fut, elnyeli gödör, árok,
ma van, holnap nincs a dagályos jólét...

Rengetegen fúlnak bele a többbe,
mert a több gyilkol, akárcsak a nincsen –
ezt csírázza már a mag is a földben,
mondja ezt a múlt is, jelen is folyton,
halálörvény a több: nincs, van, nem, igen
szakállas krokodilként pörög-forog...

Nagy, súlyos háló nyomorgatja lelkem,
s vergődik benne millió más ember
is, kiknek nem jut már levegő otthon,
hiába van akár egy maratónra
is tüdejük, kihullnak sorból, bolyból,
másoknak s nélkülük zajlik a torna...

Tiszta ég, madár sincs a láthatáron,
mégis felhőbe nézek, s (azt) képzelem,
hogy a tó helyén a világot látom
cseppfolyós, csábító fodraiban...
Sose tudom meg, kié az a háló,

hogy olyan sokan akadnak föl benne,
s kipusztulnak, akár az indiánok,
s ficáinkolnak, mintha az éden lenne,
acél polip-karjai között mások...

Csodával határos, hogy én megúsztam.
Huronok, mohikánok, irokézek
s a ki tudja, hány kitántorodott
halálösvényén hol tartanék most –
temetnének serényen, míg csak élek,
őseim kiugrálnának a földből,
ebihal lettem volna más tavában,

s jutott-e volna csöppnél több a többől?

** Utalás az 1995-ös hóhullámra, amely csak Chicago városában 750 ember halálát okozta alig néhány nap alatt.*

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (BLAKENEY FÓKÁI)

Vízvert, kemény köveken andalogva ki kell jutnom
a partra, még mielőtt visszafordítana az ár,
vissza kell érnem a párkányra, ahonnan lejöttem,
vissza is muszáj, nem csak előre, mindig előre,
mindig muszáj, serényen vagy andalogva, utol ne
érjen árnak sodra...

Egy régi terv, egy kitartott terv visz befele, régen,
mélyen összeeszkábált hínáros vág, hiányosan
összeácsolt vág, földről fölszedett szegekkel ácsolt
vág visz befele most. Már azt hihettem, álom marad.

Haladok, a szándék ott van mellkasomban, ostor is,
hajt s visz előre a nedves parton. Kemény kavicsok
csillámain el-elcsúszom, lábam megbicsaklik, a
test kilendül, a fellegen óra ketyeg. Előre!
Lábamban híg erő dagad, mintha hült haltest volna.

Jöhet a Hold erődemonstrációja, a dagály.

Azt nem tudom, (nem lényeges), hogy a látvány sivár lesz
vagy kedves, de ostoroz a régi terv, és menni kell,
menni kell, hátha mégis ott találok a zátonyon
a fókarajt, a sütkérező mutatványt, felettük
az égnek kékje, amit az éhes messzeség falánk
szája nem ért el (most még alattomban nő a dagály).

És ottan, a horizonton megrebbe egy sötét massa,
sanda tengerfuvallatra megmozdul a csilló zátony,

megcsörren a tenger vize, s odatesz, mi ide hívott,
apró fókák csintalan kéje, csacska csobbanása,
a látvány, kíváncsi kutyák amint feléd araszolnak,
mit sem sejtve, ki is vagy te, barát vagy-e vagy csak ember,
belecsobbannak az árba, tenger hátán feléd úsznak.

Még nem látod, ami látszik: a felhőn a fürge óra
alább csúszik, s szétterül a sandán surranó vízárbán,
mint egy szirén hideg hangja, tenger nyálkarokolyája.

HADNAGY JÓZSEF: A KÖZÖMBÖSSÉG BÜNTETÉSE

(félnótás parafrázis*)

Dante Alighieri mester
azt mondta egyszer,
hogy a pokol
legforróbb bugyra,
jó férőre fújva,
azoknak van fenntartva,
akik nagy erkölcsi
válságok idején
közömbösek,
különösen, ha fiatalok,
hiszen ők kívánják legjobban
a földi mennyországot,
a jövőt...
Az öregek jöhetnek, mehetnek,
halhatnak kereszthalált
is akár,
a közömbösségre nincs bocsánat,
csak a pokol,
csak a legforróbb
tűzhalál...

**Ad notam: „The hottest places in hell are reserved for those who, in times of great moral crisis, maintain their neutrality.” * A legforróbb helyek/bugyrok a pokolban azoknak vannak fenntartva, akik nagy erkölcsi válságok idején közömbösek maradnak (Dante Alighieri).*

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (MIÉRT?)

*„De néha túl a rácsozott időn
csillagmezőket lobbantott a távol.”
Áprily Lajos*

Két pont között a legbizonytalanabb út az egyenes,
és ez a legrövidebb út, bár nem ezt bizonyították
híres emberek, akik meg akarták érteni, miért
lehet elmozdulni, kimozdulni, átmenni, elmenni.

„Kelj fel és járj”, ha járom súlya sújt, ha uraság gyötör.
Iga az, utakon göröngy, embernek hátán fakereszt.
Nincs sunyítás, lapítás, csalás, buja kiengesztelés,
csak a két biztos pont között a vetkőző föleszmélés.

Mindig hulltukban látják meg vakságukat a csillagok.
Mindig leégett tüzek parázsában szendereg a szén.
Mindig csak a zárás marad hátra idegen lakájra.
Mindig a gyermek kérdő szava ég anyja homlokára.

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (AZ ASSZONY SIRÁMA)

Ne fald fel gyermekedet, ó, Kronoszom,
én időm, vesztőhelyem és ágyasom,
rád tapad a gyilkos név s az unalom
megöl, s megöregedvén mivé leszel,
(ha a rend elleni harcban el nem veszel?

HADNAGY JÓZSEF: ESTI HÍR

Örömmel tudatjuk, hogy meghalt
Hadnagy József,
és siratjuk azokat, kik esetleg szerették,
vigaszul nekik csak annyit mondunk,
egy kellemetlen porhüvellyel
kevesebb a gondjuk,
felejtsék el, ha békében akarnak élni,
ő se a világgal, se önmagával
nem tudott megbékélni,
őrült volt szegény,
Kronosznak képzelte magát,
aki megszünteti a káoszt (magában) –
ebbe halt bele...
Legyen puha hantja az éjszaka sötétje,
és üdvössége az ég magasságos kékje...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (BARÁTUNK LÁBÁT TÖRTE)

Az ételhordozóban, a paprikás zsírban
dermedt díszletként szenderegnek a legyek. A
Baragán kedves hely ezeknek a szörnyeknek.

A katona rendesen éhes, enni vágyik,
hát eszik, és szeretni, ha lehetne, így van
ez most is, mundéros viseletben, nemcsak a
mi szocjövőépítő időnkben, tábori
illemhelyektől nem mentes övezetben, és
fürdőszobacsempéktől nem veszélyeztetve,

amibe gyakran megbotlik a csoszogás, de
persze, vigyázni kellene, bele ne essék
a légy az ember levesébe, az ilyennek
az a természete, hogy dermedten rámered
az emberre, mintha nevetne.

HADNAGY JÓZSEF: SZISZIFUSZI MUNKA

Nem elesni, élni kell
bármit is mondanak a zsarnokok
(ők kétélű szóval ölnek,
mi sokélű szóval élünk).

Levegős folyosót vágni örökké
vonuló vas- és aszfaltfelhőben
élet és tetszelet között,
sziszifuszi munka, Kronosz,
barátom, társam a sziklapatás, sugárgyeplős,
csöndzablás, horizontnyerges Olümposzon:

kővé változtatni (érv, logika mit sem ér!)
a mocskost, a fullasztót, a lehetetlent
ózendús színes lankává dumáló zsarnokot,
s azután szőröstől-bőröstől kapni be,
mint béka a legyet.

Sziszifuszi munka, barátom...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (SKARABEUSZ)

A ganajtúróbogár csak görgeti a földet,
körbe szaladgál, fel-le, szuszog, szöszmötöl,
nagy nyugalommal serénykedik, és túri,
hogy előtte göngyölődjön léte értelme,
kíméletlenül hajtja magát,
el kell végeznie a munkát,
és megveti Sziszüphoszt, akitől elleste
ezt a gyönyörű ember-mesterséget.

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (HA KŐVÉ VÁLNA)

Ha kővé válna minden mocsok egy
furcsa varázslatra, lenyelni már
úgysem lehetne, annyi könny gyűlt föl
Kronosz arcán s szeme gödreiben,
s biztosan elrejtőzne, megbújna
valahol az idő ráncaiban
a sár, s zugaiban a megszokás.

HADNAGY JÓZSEF: GYÖNGYSZEMEK

Gyöngyszemek a fájdalom könnyei:
aki a rendért harcol, nem öl,
még a halottat is tiszteli,
sőt az eleve halottra is
csak azután villantja Medúza-pajzsát,
ha becsukódott zsebében a bicska...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (HAZUG ÁLMOK)

Hazug hatalom az, mely kardot élez s fen
fennen hirdetett ikonszent elveket oly
vékony pengévé, hogy még épp beférjen a
réseken a kirakatba, elnéz balga
emberek leszegett feje fölött, hulló
csillagokkal díszletezi a kirakat
bársonyát, bámészkodók ámulatára,
s buzgó áradással mosolyba csomagol
saját történelmi érzékenységet, mely
kivált más érzékenységeket, s kínálja
a történelmi kerekasztal szolgáló
részegeinek, háttérben buja nőkkal.

Lángokká nőnek a csipkebokorálmok
kényes szabadságunk kőrengetegében.

HADNAGY JÓZSEF: REGGELI HÍR

Szomorúan tudatjuk, hogy
nagy csoda történt,
Hadnagy József
föltámadt
harmatcsepp ölen...

Már nem huszonéves,
megnyomta ám jócskán
a föld súlya,
s mintha sötétebb árnyékként
követné férgectől nyüzsgő púpja...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (KÉTELY)

Föltámadni!
Ahhoz meg kell halni!
Meghalni, s hányszor?

Meg kell bizonyosodni arról,
hogy a kő mögött ott van a halott,
valahányszor?

És ha nincs ott,
meg kell magyarázni a csodát.
Jelenteni kell a szenvedést.

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (C'EST PAR LÀ)

Föltámadni a tetszhalálból
(ha csak megtipornak,
kéjből kinyírnak,
golyót céloznak a koponyádba,
szegecseket vernek végtagjaidba,
követ zúdítanak rád egy billenőkocsiból,
elveszik látásod elől a fényt,
hogyan elszíntelenedjen a tinta,
ha gellert kap az irányított irónia
s eltalál).

Föltámadni,
ha már ünneplik a holtat.
C'est par là.

HADNAGY JÓZSEF: BETŰROSTA

Elestem, kigúnyoltak,
fölkelttem, kinevettek,
kerékbe törtek,
módszeresen megfeszítettek,
követ borítottak reám...

Én titokban magammal
rántottam az eget,
lepedőnek,
hogy föltámadásomnak
alakja legyen...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (MERT LÁTNI KELL)

Föltámad, akinek inge fehér,
akinek szemében fény maradt,
föltámad, akit körülvesznek
az indulatok, s aki
kíváncsi a körbeállók arcára,

mert elszürkült arcot viselnek
a hóhérok, s bűnbánó vigyort
még sokan mások,
akik a hóhérnak drukkolnak,
s örvendeznek a halálnak,
s mert látni kell,
hogyan védekezz
föltámadáskor,
mielőtt végleg kimúlsz.

HADNAGY JÓZSEF: TUDOM, HOGY MEGHALOK

Tudom, hogy meghalok,
újra és újra,
ha körül-, ha előrenézek,
s ha hátra-, akkor is...

Ez a vers ára
(szegek ütötte féreglyuk
betű és szellem között...)

**ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (KRONOSZ, KINÓTT
RÖVIDNADRÁGBAN)**

Ó, a követ is felfalta, ha útját állta.
Az istenek később találták ki Sziszüphoszt,
amikor felnőttek, s izmaik is dagadtak.
Gyermekkorában még csitította éhségét
a gyermekcimbora ricsajgása, de mikor
szűk kezdett lenni rövidnadrágja, s torkán a
bor a járatot kitágította, a követ
is felfalta (azonban maradt konok játék
tárgyául Sziszüphosznak is). Nem kicsapongó
mohósággal kebelezte be az asszonykét
elvevő kőgyermekeket, a kába káosz
kapzsisága s az ebből fakadó vad düh ült
a lócára melléje, ezektől menekült,
előre vetítve (ágyát bútól mentesítve)
a szerelem báját. Csapongó képzeletét
etette kövekkel, amelyhez az asszony is
hozzájárult, százszépségével és eszével.

HADNAGY JÓZSEF: ÉGTARTÓ TORONY*

(Kronosz mesél a költőnek Bábelről)

Amikor a két égi követ, a villám
és a mennydörgés az Úr üzenetét hozta,
Bábel egyetlen nagy torony építésére
összecsdített népe szerfölött kiborult:
De Uram, mi a vétünk?
Az Úr bölcsen hallgatott.
Tudták ők jól, mi a vétük: Isten kinyitotta
nekik a messzeség kapuit északra,
délre, nyugatra, keletre, felhőkarcoló
gödjük azonban sárrakéta építésébe fogott,
meghódítani a magasságot
szélesség és mélység ismerete nélkül...
Ráadásul drágább volt nekik a torony,
mint a termés. Ezért az Úr összezavarta
nyelvüket, nehogy a végtelenül fortélyos
emberi butaság megölje a szivárványpalástos
angyalát, az esőt. És a népek (akkor sem voltak
okosabbak, mint ma) marakodni kezdtek
a nyilvánvalón. Egyesek állították váltig,
hogy a sárrakéta fölfelé fog repülni,
bármit is üzen az Úr, mások az ellenkező
irányra adták voksukat, mondván: emberek,
villám és mennydörgés után eső szokott jönni,
repülni fogunk, de mint a vízesés,
egyenest az Akherónba**...

Két pártra szakadtak a népek: makacsokra és bölcsekre. A makacsok maradtak és eltűntek az idő bugyraiban. A bölcsek vették (szalma)kalapjukat, családjukat, szétszóródtak, és tornyokat építettek, minden addigi és eljövendő toronynál szebbet, csillagra és falevélre repülő, hajszálon sem billenő, milliárdok számára is lakható, esőben, zivatarban nem ázó, fároszként világító, ahány-szempillantás-annyi-ablaka, egymásra árnyékot nem vető tornyot: az anyanyelvet...

** Sütő András metaforája, ő írta Kós Károlyról és más erdélyi nagyokról, azután Bertha Zoltán, Ködöböcz Gábor munkáiban is találkozhatunk a fogalommal.*

*** Határfolyó az élők és holtak birodalma között. Jelentése: örömtelen.*

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (HARAG VIRÁGA)

Koldulni tanít az izgága világ Saint-Denisben,
szeretetet koldulni tanít a Westminster hídon,
álnokságtól undorodni tanít a nizzai tengerparton,
tomboló kapzsisággal kirakja koldus kalapjait
a járdára az izgága világ-árva világ.

Háború van, harag virága,
vess magadra ember-árva.

Ki itt elhaladsz, te is magára hagyott,
dobj a kalapba egy-két fájdalompetákot,
hátha könnyebb lesz a kötelesség,
az emberarc viselete,
egyszerűség, példa, nemesség.

Osztogass, felsőbbrendű ember,
koldulásra buzdító ember,
osztogass, és ne fosztogass, te is magára hagyott,
hiányból van felesleg elég,
szórj pénzt a nép közé,
szórj egy kis szeretetet a jóság koldusai közé,
a templomból kijövet,
a jóság koldusai közé a járdán,
felsőbbrendű ember,
koldulást tanító ember,
ki itt elhaladsz, osztogass, te is magára hagyott!

HADNAGY JÓZSEF: A LEGRITKÁBB DRÁGAKŐ

*„The Magyar language stands afar off and alone.”**
(Sir John Bowring: Poetry of Magyars)

Szelek, esők és viharok csiszolták
a világ legritkább követ, az anyanyelvet,
mit évszázadok hoztak föl a mélyből,
s patakok, folyók, hegyek, mezők, puszták
erdők, tanyák, falvak és városok
csiszoltak tovább smaragdzöldre, kékre –
nincs nála szebb és nagyobb drágakő,
és súlya nem csökken, mindegyre nő,
nincs benne felhő,
és kifelé és befelé is ragyog,
az idő legszebb éke...

* *A magyar nyelv messze egyedülálló* (Sir John Bowring: A magyarok költészete)

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (KÉP HÓVAL, FÉNNYEL)

Itt nincs flancos bozót, rókarejteket, parki pad,
nincs kipufogógáz, cigarettafüst, ritka
szövésszerű újságpapírba csomagolt tudósítás
arról, hogy épp ki volt a soros öngyilkos
bunkó, kit raboltak el, erőszakoltak meg,
kit gázolt el egy részeg betépett, acsarkodó
újjgazdagok kit vesztegettek meg, ki az ártó,
kik az áldozatok, mely népek mennek világgá,
s mely népeket ítélnék s lőnek tömegsírokba.

Itt fák közé nő, s elnyújtózik a tisztáson a tél.
Délután van, érintetlen a hó, a csend, a fény.
Alkony lopózik csendben, de éber még az árnyék.
Avarfüvek között tavasz fagy, ébredni ráér.

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (AMIKOR MEGHALTAM)

Amikor meghaltam,
nem is gondoltam arra, hogy meghaltam,
csak akkor gondoltam arra, hogy meghaltam,
amikor éltem,
amikor rajtakaptak,
amikor elvették örömeimet tőlem,
amikor becsaptam az ajtót mögöttem,
amikor asszonyom szomorú volt,
amikor kicsesztek velem,
amikor felém dobott köveket nyeltem,
amikor társtalan volt a versem,
amikor fejem fölött tartottam két kezem.

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Ó, KRONOSZ)

Ó, Kronosz, ki vagy
emberek és istenek között?
Undok szerető, apátlan facér,
éhes gyermektemető,
ki követ fal fel,
megeszi a vétlen csecsemőt,
elkergeti gyóntatópapjait,
és dolgavégezetten
zsebre vágja a jövőt?

HADNAGY JÓZSEF: KI VAGYOK?

Azt kérdezed, ki vagyok?
Nem a költő,
de benne lakom,
mint szélcsend a szélben,
mint harmatban a hajnal,
mint völgyben a hullám,
mint hegy a zúzalékban,
a kavicsban és a kőben,
mint kerékagy a kerékben,
mint habban a patak,
mint levélben az évszakok,
mint cseppben a nagy vizek,
mint órában az árnyék,
min völgyben a hegy,
mint patak a kőben...

Én beszélek, ha ő beszél,
mégis ő az alany
(Istenben se hisznek,
hát ki hinne nekem?)

Neki teste van,
általa lesznek látható,
hihető, a dolgokat értelmező,
titkokat firtató,
olyant is,
ami soha ki nem derül,
s ezért mindig nyitott,

folyton s egyre tágul,
amíg a költő magáról
mindent elárul,
vagy végleg sírba hull...

Én hozom ki őt a pokolból
a következő versig,
csak ne nézne hátra
örökké, de nem lenne
költő, ha nem tenné,
hiszen a pokol,
amelyben szenved,
saját maga...

Tükör lebeg előtte,
amit nem törhet össze,
s nem nézhet bele,
de meddig? Meghal,
s mint a kő gurul vissza,
és én újra és újra fölhozom
a következő versbe...

Néha Homérosz-vak,
hányódó célba zárt
gyönyörű korlát,
fáklya, s úgy világít előre,
mint derengő falak között
szerelmese bőre...
Máskor végtelenre tárt
Orfeusz-érzékeny,

s úgy szól, mintha
a lantom volna,
kezdet- és véghangvillával
hangolt sírás és nevetés
közé feszített ideghúr,
a harmóniáé, a rendé,
amelynek a földön
s tán sehol nincs otthona...

Persze mindez csak játék,
a legkomolyabb,
néha sikerül,
többször nem
(nincs a költőnél esendőbb),
s tart mindaddig, amíg
a létorsóról leperreg
az utolsó gomolyag...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (KÉT VÉR)

A költővénában két vér folyik, összeérik:
az alázat vére és az arroganciáé.
Keveredik, beledobban a szív, fölforr, ég,
beletapossa magát a vágyakozás és a
tökéletlen föleszmélés, mert folyton megújul
benne a világ, sunyító, elmés rendezőkkel.

Pezseg benne az oxigén, égi díszletben, kék
és arany színekben, fekete földi háttérben.

A tüdőben széttöredezik a vén levegő,
a részek helyüket keresik, a kijáratok
felé tartó elhasznált oxigén sietősen
körbe kering a pályán, a ferraripiros vér
lobog, és elfárad, belefárad, főnixmadár
szárnyait kibontja, és nyögve kiröppen (ömlik),
ott a szabadság rejtekezik, hol naiv embereknek
remény-cafatokat osztogatnak kitartóan,
ez a tulajdonképpeni megélt meghatározha-
tatlan, ahol a rőt vér rothadtmeggy-fekete lesz.

HADNAGY JÓZSEF: KRONOSZ, A SZÍNÉSZEK ÉS SHAKESPEARE

A ma zsarnokai nem viselnek
koronát, rendesre fésült-ápoltak,
faragott karosszékek és
bársonyszékek színészei ők.
Koreográfusuk az érdek.
A belépőjegy nem olcsó.
Egy egész élet...

Nézik őket, egyesek fütyölnek,
mások tapsolnak transzban,
holott az előadás irgalmatlanul pocsék:
festett ráncok játsszák
az aggódó bölcset.
Csak a recsegő-ropogó deszka
és az omladozó vakolat
dialógusa hiteles,
a márványoszlopok halála,
és a műértő nézők arcráncaiban
a félholtra éheztetett csecsemőbordák
és az ágyúk közötti tűzharc.

És messze hátul, a félhomályban,
Shakespeare döbbenete.
Ilyen bevételről
még ő sem álmodott...

**HADNAGY JÓZSEF:
ÁBRAHÁM LÉPTEI**

Kronosz aggódva ül a fenyőkoronás
Olümposzon, s hallani véli Ábrahám
lépteit a páratlanul gyönyörű sziklán,
az őshazából jobb hazába kísérő
köveken, mélyen zengő akkordok
kísérik: honfoglaló vaspaták
vágója szteppén, tavon, folyón,
hágón, hegyen, dombon...

Odalent vajon hányan tudják,
milyen nagy kincs az anyanyelv,
és mekkora utat tett meg,
hogyan megajándékozzon
minden gyermeket? Sokan
elhagyják, felemás keresztre
feszítik, vagy bagóért eladják,
mint egykoron a fogatlan,
dadogó rabszolgát...

**ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (TERAH FIA
AZ OLÜMPOSZON)**

A kiváltságos megtehetette,
hogy ott legyen.
A felelősség letéteményese megérthette,
amit nem lehet.
Ádám és Noé unokája vállalhatta
a jövőt.
Izrael és Ismail ősatya
bírhatta az ígéretet,
és úgy viselkedhetett,
mintha az Olümposzon nőtt volna fel,
és ismerte volna az isteneket.
Terah fia átvehette
a keresztet.

**ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON:
(TERV)**

Regélték, régen a vén hegyen
füvet füstöltek szertelen, s az
elmébe a képzelet fodrot
vetett, oly formán, amint az agy
tekervényei girbegurbán
egymásra bukva szétterülnek.

Így élve, unalomteherbe
esve gondolták Olümposzon:
az ember–isten különbségnek
legyen ára, így lőn halandók
nyakéke kőkolonc.

Ezt tervelték ki az istenek,
hogy el ne fusson a sors elől,
s ha futna is (hajszolja vágya,
s űzi nyugtalan természete),
verdesse hát, büntetés gyanánt,
verdesse térdét korcs kőkolonc,
annak, aki mégis elfutna.

HADNAGY JÓZSEF: POHÁRKÖSZÖNTŐ EMLÉKEZÉSSSEL

Uranosz testvérének, Hadnagy Zsigmondnak
85-ik születésnapjára)*

Felvezető (köhécselés nélkül)

Kronosz nem bántotta, kímélte Uranoszt,
sajnálta Gaiát, a jóságos asszonyt,
örök éjként viselte volna gyászát
a tőle kapott ezüstoffényű kardon...
Mondta apjának: apám, időd lejárt,
fiaid és lányaid olyanok, amilyenek,
nem Gaia tehet róla: az időkeréken
már nem neked fújnak a kedvező szelek...
A gyűrűtlen menyasszonyok ideje lejárt,
le a gyolcsfüggönyök ideje is,
az utca már nem kukkolhat az ablakon,
bodorítja haját fiatal és vén is,
ilyen az asszonyállat: egyenrangú velünk,
és nézd: francia kapcát viselek én is...
Megkímélte, mert derék, harcos ember volt,
most háborgott, villámlott, dörgött
(ilyenkor Gaia szelíd szelekért könnyörgött),
majd mosolygott, mesélt és nevetett –
ilyen volt Uranosz, aki sok nemzedék
túlvilági ködökbe tűnt alakja lett...

Pohárköszöntő
(magasra emelt talpas kristálypohárral)

Élj sokáig Uranosz öccse, testvére,
édesapám égi s földi vére.
Tisztellek, ahogy tisztelték
pödrött bajszú időkben a véneket,
adjon az Isten fiaidnak, lányaidnak is éveket,
ahogy ti adtatok – micsoda idők voltak,
egy asztalnál ültek az élők és a holtak –,
hogy húsa és vére legyen a reménynek,
és lettetek titánjai több tucatnyi égneke...
Jöhetnek Zeuszok, nem egy, többen, mint a tatár,
szikrát morzsolok, követ is nyelek akár,
csak emlékezzenek Rád, Rátok –,
akkor talán jönnek jobb idők, s elvonul az átok...

**Hadnagy Zsigmondnak összesen kb. négy-öt tucatnyi fia, lánya, unokája, dédunokája van, nemes versenyben bátyjával, idős Hadnagy Istvánnal, és öccsével, Hadnagy Ádámmal. Exportra is jutott hármójuk családjából. Pödrött bajszú nagyapám, akinek a nagyapja vitézségeért kitüntetést kapott Bem tábornoktól (a családi legenda szerint), azzal biztatott bennünket a szerszámosládájáról, hogy kétszáz év múlva két nagyhatalom lesz a világon: Kína és Hadnagyia, és majd mogyoróháborúban döntjük el, melyikünk kormányozza a világot. Ha pár száz évvel korábban következik be ez a népességrebukkanás, nincs Mohács, nincs Világos. Csak mogyorófesztivál. Zene, tánc, öröm, „szabadság és szerelem”.*

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (HA ZÁRVA VOLNA)

Ha zárva volna a világ, fellázadnának
az emberek, mivel kirekesztve éreznék
magukat benne, s mert az ember örök vágya
a részesedés, bele tud részegülni, és
bele tud szédülni, és bele tud halni, mit
számít az, hogy árok-e, bölcső vagy valami
pokoli képzet. A költő izzó zsebében
hordozza a kulcsot, csak nem veszi elő, s ha
mégis, magára hagyják az emberek, akik
fellázadnának, ha tényleg zárva volna a
világ, s kiknek a világ zárját nyitogatja.
Valójában zárva van. Bele lehet halni,
és hányszor, és hányszor, és hányszor...

HADNAGY JÓZSEF: HÁTRA SE NÉZEL

*(A költő elveszti a türelmét,
és megválaszol szidalmazóinak)*

Udvariatlanul
előttem rontasz a pokolba,
ítélkezel,
hátra se nézel,
követlek-e?
És bezárod az ajtót,
kizársz!

Ha rajtad múlna,
el se kárhozhatnék...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (ZSÁNERKÉP EGÉRREL)

Anyja sem ismer a fiára.
Fiai se ismernek apjukra.
Az asszony asztalhoz terít,
az idő nem tágul, hogy jusson
mértékkel munkára, pihenésre.

Az abroszról kenyérmorzsát szedeget
az elektromos egér. Segít.

Szundít Gutenberg, csak a laptop
növeli a költségeket.
Könyvet írni, de minek?
Az asztal fiókja sok kacattal telik meg.
Mégis van egy laptop,
aki olvas,
megfeledkezve rólam.

HADNAGY JÓZSEF: CSILLAGSZERVER

Az mondják, az emberi agy kapacitása fölér ezernyolcszáz
komputerével, s azt is mondják, unokáink vagy azok unokái
majd összedrótózzák a maximálisra turbózott biológiai
komputereket, és olyanok lesznek, mint Isten, mindenütt
jelenvalók,
mindent látók, sose lankadók, sose fáradók, sose alvók, sose
álmodók,
halhatatlanok...

Nem irigylem azokat az unokákat. Ha az agy
ilyen alacsony kihasználtsági fokon
is mellőzi a szívet mint a felsőbb szerv
üzemelését zavaró ölebet, csontokat
dobálgat oda neki a hétköznapiak
és hovatovább az ünnepnapok monitorja alá is,
csak kussoljon, ne ugasson, fogja be száját,

mi lesz akkor?

Mi lesz a testtel, amíg az agy, mint monitor
az asztallapon, a világ összes agyával összekötve
éjt nappá téve azon fáradozik, hogy a végtelen
lehetőségek okozta végtelen bajokat megoldja –
ül a fej alatt, s a végtelen naptárát lapozza,
hogy melyik szorosnak, földrésznek, csillagnak
mikor van név- és születésnapja, nehogy a sok
agyból összegyűrt isten valamelyik fertálya megsértődjön,
s mulasztás esetén esetleg az egész kozmosz összedőljön?

Hogy irigylem a régi véneket, asszonyokat, férfiakat,
fiúkat, lányokat, akik nem akartak istenné válni,
beérték egy mosollyal, nevetéssel, egy jó ebéddel,
jót és rosszat Istentől vettek, mint mező a napsütést
és jégverést, egymással akartak egyenlők lenni,
nem Istennel, tisztelték és szerették, mint tisztes
parasztcsalád apraja-nagyja a nehéz munkából
hazatérő házurat: ha szeme villámlott, hangja
mennydörgött, mint zivatarban a madarak, hallgattak,
s azt álmodták, hogy reggelre kiderül...

Álmodni jó. Álomban teremtet az agy. Megistenül. Ami jó és
szép ezen a világon, az álmodó agy hozta létre. Az agy, amely
a teremtésben megfáradt Isten ráncaiba álmodja magát,
hogy ne hulljanak vissza az éjszakába a reggelek... Milyen
gyönyörű volna ez a világ, ha nem volnának álomhekkerek...
De vannak. És porig égnek a tűzfalak...

Azt mondják, a mitológiai istenek irigyelték a föld fiait
halandóságuk miatt, a föld fiai meg istenek akarnak lenni.
Kezdték a gyakornokságot saját sorsuk fölött, s elég rosszul
sikerült... Aztán már segédekként egymás fölött csiszolták
isteni adottságaikat... Ez is olyan jól ment, mint a karikacsapás
csapás és karika nélkül... Következett a tanulás következő,
már haladónak mondható fokozata, az országok fölötti
istenkedés,
s olyan jól csinálták, hogy lett belőle jó néhány világégés...
Most már nem elég a föld, beköszöntött az egyetemi
fokozat,

a világegyetem trónjára pályáznak, Isten helyére...
Ősz van. Isten jár a fák között, s a fák aranyat szórnak
lábai elé...

Még csak az kellene, hogy az összes eleme
összekapcsolódva föltöltse magát
egy csillagszerverre, s onnan meg lefuttassa magát ide...
Nincs az a tűzfal,
az a vírusirtó, ami megvédhetné a hekkerektől: eltűnne
az ősz, el az évszakok,
eltűnne az ember, lefagyna a mindenség, s Isten
kezdhetné előlről
a teremtést a szibériainál ezernyolcszázszor nagyobb
hidegben...

Siess, Uram, Jézus, mert ezek megelőznek!

HADNAGY JÓZSEF: KI-KI A MAGA TENGELYE KÖRÜL

Az ember kisérd a Földön,
forog saját levében, ki-ki
a maga tengelye körül,
többsyre összevissza – innen
ez a nagy összevisszaság:
ami tegnap hideg volt, ma meleg.
szélsőségek döngetik a szívöveget.

A költő is ilyen apróföld,
forogna saját ferde vagy nem ferde
(ki mondja meg?) tengelye körül,
s mert nem hagyják (mint nagy
testvére homlokán a vulkánok),
időnként kitör, versbe folyik,
kővé válik,
s ha szél paskolja, nem ilyen-
olyan huzatvonulat, esetleg
fű, bokor, erdő, vadvirág nő rá,
ahová majd eljárnak friss levegőt
szívni a megcsömörlött lelkek...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (NAPONTA)

Naponta kinyitom a koporsómat,
keresem magam, hol voltam ekkor, meg
ekkor, a nagy változások idején,
tőlem függően s tőlem függetlenül,
rajtam vannak-e a nyomok, vagy csak gyík-
gyökereikkel fullasznak a gyomok?

HADNAGY JÓZSEF: FELEJTÉS A SZEMFEDŐ

Én a koporsónál még nem tartok,
majdnem, de nem
öltek meg a változások,
talpon maradtam,

önmagamból halászott kövekkel
parittyázom Góliátot...

Közömbösségből ácsolt Prokrusztész-ágyból
néztem a világot sokszor,
egy-két nő fölém hajolt,
s búcsúként homlokon csókolt...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (A SZENT)

A szent belefekszik a kőkoporsóba,
kőkoporsóba ékelt érckoporsóba,
érckoporsóba zárt bőrkoporsóba, s fentről
türelemfogytiglan nézi, mint tüsténkednek
körülötte a bűnösök, akik romlott-záp
gyomorgázaikkal elviselhetetlenné
teszik az áldott levegőt a dicső földön.

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (ELKEVEREDIK)

Elkeveredik hajam színe az ezüsstel,
de a nemesfémkufárok nem leskelődnek
utánam, a bokroknak zöldje zavartalan,
mögötte másért, aranytallérért s babérok
illatáért leselkednek az útonállók.
Nyugodtan járok, bár az utak kivilágí-
tatlan selyemutak.

HADNAGY JÓZSEF: NINCS VESZÉLY

Az én hajam színezüstté változott,
s rejtőzködik, mint jómagam,
bár nem fenyeget veszély,
hogy leütnek, mondjuk:
egy jókora kitüntetéssel – elterülnék,
föl kellene mossanak...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (AZ MÁR BIZONYOS)

Az már bizonyos, hogy a kő
(legyen törmelék vagy szikla),
amelyet el kell gurítanom,
vagy el kell hordanom, jóval túl
van az út felénél, de ha
fának támasztanám hátamat,
nem maradna belőle semmi.

HADNAGY JÓZSEF: PECSÉT

Nekem a kő az életem,
míg csak élek, görgetem,
ha elhagynám, rám gurulna,
életem összelapulna,
még könyvjelzőre se telne
belőlem, bár az se semmi,
olykor-olykor megpihenek,
fületem a kőre tenni,
ő is és én is hallgatunk,
csöndszövetségben ballagunk,

pecsétje vers a szívemen...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (GYÖNGYKALÁRIS)

Mint legyek után a halak,
föl-föl ugranak a szavak,
szótagok szólnak rím után,
a nyelv méhében mindahány.

Így jön világra egy mondat,
egy strófa, vers, egy gondolat,
a nyelv határán, falak közt,
szabaddá tesz és megkötöz.

A nyelv is örök születés,
és benne olykor rím fakad,
egyszerre vén és fiatal,
mint a költő s a költemény.

HADNAGY JÓZSEF: RÁFOK A KERÉKEN

El-elmélázom, kik is vagyunk?
Kronosz a mi kerékagyunk,
és mi ráfok a keréken,
fényküllőzött mindenségen...

Kövek ütnek, szikráztatnak,
jó társaink, el nem hagynak:
elaludnánk, elsüllyednénk,
kialudna a mindenség...

Haladunk és állunk mégis,
az ég üres, teli... s kék is (,)
egyszerre (de) ki láthatja?
költészetnek ez a magja...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (APRÓCSKA CSÍNY)

Aprócska csíny vagyok a földön,
beleléphetek a friss betonba.

Szabadságomnak marad nyoma,
ha balgaságomat kiröhögöm.

HADNAGY JÓZSEF: FIGYELMEZTETÉS

Kronosz figyelmezteti
Sziszüphoszt, ne bízsa el magát,
figyeljen a kőre, pihenjen,
s emlékezteti Hérakleitoszra:
az ösvény fölfelé és lefelé
ugyanaz, utóbbi egy pillanat,
gyorsabb, mint a vízesés zuhanása,
s szomorú, mint a kitántorodott házak
eresze alatt a hallgatás...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (NE HAGYD)

Ne hagyd, hogy hallgatás kísérjen,
s lejtő lejtse, nem a tánc.
Ne hagyd, hogy a melledben égjen
beteljesületlenül a láz.

(Ilyen lehet egy jó tanács,
amely mankó nélkül jár).

HADNAGY JÓZSEF: HOMÉROSZ, HAGYJ EL ENGEMET

Valamit mondani akarok,
valami szépet Ithakáról...

Kezdetek óta úton vagyok,
mit tudhatok én otthonáról
a léleknek? Ki testemet
szirénhabon elveszejt,
Homérosz, hagyj engemet,
hagyj a kövek közt evezni.

Valamit mondani akarok,
valamit, ami nagyon fontos...
Valamit mondani akarok,
valamit, ami nagyon rongyos...
Valamit mondani akarok,
mint a kezdet balga foglya...
Valamit mondani akarok,
nem volna ám balga jóslat...
Valamit mondani akarok,
csak-csak ott leszünk majd egyszer...
Valamit mondani akarok,
a vég olyan, mint a kezdet...
Valamit mondani akarok,
mert az idők porba hullnak...
Valamit mondani akarok,
amit csak a kövek tudnak...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (KRONOSZ KÖNNYEI)

Kőmorzsoló malmainkban,
álmainkat dédelgetve
peregnek Kronosz könnyei.

Elsiratnak fájdalmaim,
megríkatnak örömeim,
s amíg lehet, megyek tovább.

Szekerekre fölrakodva
cipelik fekete lovak,
fölnyerítve, botladozva.

Szakadozik bár az idő,
vassá válik az akarat,
hogy a költő továbbadja.

Mert kővé válik jó és rossz,
a szép s a rút, igaz s hamis,
mikor hátranéz az ember

reményeire, s az útra,
amit Kronosz nagylelkűen,
hogy vigyázzam, nekem adott.

HADNAGY JÓZSEF: A KÖLTŐI HANG

A dallam , ami ottmaradt
valahol a fák alatt...

A dallam, amit hordozol
és nem hallottál semmikor,
de táncol, mint a hangjegyek,
s hív, mint a rég látott hegyek:
add át magad a távolságnak,
és táncolj vele ülve, állva...

A dallam olyan csendes lent
a tóban, hullám se árulja el...

A dallam, mit arcon a ráncok
pengetnek (kortalan románcot),
emberi fül nem hallhatja,
de a szív csak próbálgatja...

A dallam, ami a versben
magát hallatni akarja
mint a költő saját hangja –

számtalan a betű fattya...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (ADAGIO)

Láttam a kalákások névsorát.
A balga, ki sort rótt, keresi magát.
Ő is nyomta
s komolyan vette a törvényt:
kötelesség.

Szólt a gyönyörű Bruckner-szimfónia.
Elfedte a neveket a dallam.

HADNAGY JÓZSEF: KŐBUGYOR

Marci barátomnak

1

Köveken ébredek
(születés, élet, halál),
félistenült, szétdobált
fehéreneműs örömök
gyúrnák képzeletemet,
mint agy tekervényeit
az idő kőteknőjében
korán kelő gondolat...

Kő a kérdés: miért?
Kő a kérdés: hová?
Kicsorbul rajtuk a válasz...

2

Kő minden, ha körül- s hátranézek,
csak valahol nagyon mélyen
nem érzem a keménységet,
ott lehet Kronosz trónja,
hegyi beszédét onnan szórja fejemre
(mint szép ünnepek a konfettit)...

Kő a versem, ha varázspálcám
 nem törik el holmi álcán,
 égve ég, lobog haragom agyag
 és méz között, tikkadó sivatagban,
 s kő akkor is, ha megírom,
 és víz nem fakad,
 alig bírom cipelni,
 újraéleszteném, de hát nem lehet:
 Kronosz áthúzza az ilyen verseket...

Kő itt a törvény:
 „igaz ember vagy árnyék”.*
 Az óra siethet, vagy késheet –
 mi Kronosz gyermekei vagyunk:
 kövek, akiket sodorna a kétely,
 de köt a saját szavunk,
 melyről azt hisszük, két öreg számár,
 hogy hallgatni őt az óra megáll...

Kő a szerelem,
 kihűl és fölmelegszik,
 és ha megreped, a rész-
 be a szelek magot vetnek,
 a mag gyökeret ereszt,
 s az mint irgalmatlan kés
 hasítja ketté az egyet...

Kő az örömpára is a szemem,
(a pokrócon játszik még egy darabig,
és holnap elgurul a gondokon...)

5

Kő a szeretet is,
a legdrágább kő (drágább
a drágakőnél, amit
a múzeum üvege őriz,
riasztó, örök s rendőrök) –
örök
hűség görgeti, ha olykor nehéz,
és az, ha kifárad, megpihen,
és újfent megint tette kész...

6

Kő a jelen, görgetném a
jövő felé, de visszagurul
szüntelen... Laposra taposna:
vasaltan, mosolyogva
lépnék ki a hétköznapiakba,
telve hittel, hogy
tejel a hitel,
sztaniol-vékony könyvjelző
volnék a könyvben,
amit Lucifer ír a szemében
krokodilkönnyel...

7

Kő a gondolat: a pillanat
 büszke szobra,
 telve vele az időpark,
 Ptolemaiosz-szökőt
 ugrál mindenfelé,
 az ember, mint a Föld,
 forog önmaga körül,
 nem találja helyét a Nap alatt.
 Lesz-e még tavasz?
 Sok gazt terem az ősz,
 és nyáron is havaz...

8

Kő a kezdet és a vég, kőfal körös-
 körül, a gondolat ó hányszor visszahőköl,
 míg szárnya nő – a képzelet –,
 mint sas a villámló zivataron,
 átrepülni a vastag kőfalon,
 új eget feszíteni
 új kezdet és új vég fölé...

9

Kővilág ez a világ, kopik, reped,
 szétmorzsolódik,
 porlad, szél szórja összevissza,
 s a képzelet, mint vizeket az ég,
 lassan fölissza: visszaadni mint

termékeny esőt, melytől
jelent és jövőt sarjaszthat a föld...

10

Kő a párna, amelyen mindezt álmodom,
létra lóg fölötte, kapaszkodom,
le ne essek a kövek súlya alatt,
bicegni a költőnek nem illik, nem szabad,
szinte parancsolod, barátom,
piruljon a drágakő is, annyi karátos
legyen a költemény; mi persze, lehetetlen,
a kő szelíd, s kegyetlen...

**Dante Alighieri: Pokol, Első ének, A sötét erdőben.*

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (MAKACS LITÁNIA)

Hadnagy József: Kőbugyor c. versére

Követ görgetni, Uram, segíts minekünk,
Segíts minekünk, megszeretni azt,
Adj erőt minekünk, követ találni hagyj,
Követ keresni hagyj, útján kísérni hagyj,
Segíts minekünk. Segíts minekünk...
Hogy legyen, hogy legyen.

Hegyek hágóját apaszd, völgyeket betömj,
Akaratod szerint kő hegyre felérjen,
Gurultában csak épp, hogy megérintsen,
El ne taposson, Uram számolj vele, Uram számolj vele...
Úgy legyen, úgy legyen.

Uram szót s erőt adj, mit adtál, el ne vedd,
Engesztelj anyákat, költőket, apákat, asszonyt
És gyermeket, holtat, ivadékot s mind, aki érdemes
Kő görgetésére, szó szeretetére, szó szeretetére...
Úgy legyen, hogy legyen, úgy legyen.

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (VITYEBSZK FÖLÖTT)

Mert megéri az idő arra, hogy száguldani
kezdjenek a temetők Vityebszk fölött, mely tova
költözött, nem úgy, mint költés után vidékeinkről
a gólyák és a fecskék, még elbírható kényszerszárny
viseletben, s költőket, festőket sújtva-ihletve,
mert megéri az idő arra, hogy az otthagyt temetők
a kövekre emlékezzenek, mint Mózes a szóra,
amelyet hallani vélt a hegyen, s tüzes vesszővel
terelt a völgyek lakóinak füleihez, szelek
orkánjában, vizek zúgásában, egek azúrkék
kövei között, mintha maga is követ görgetne,
azért.

HADNAGY JÓZSEF: KÖNNYŰ VOLNA

Olyan könnyű volna emlékezni.

Nincs és nem volt könnyebb
szubsztancia azoknál a köveknél,
mert nem hat rájuk a részvét gravitációja...

A füstliftbe vagonírozott testek
is oly légiesek,
Chagall rózsaszín lova átrepülne rajtuk.

Ki temeti el a temetők árvaságát,
amikor feketére változnak át a rózsaszín lovak...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (SZOMORÚ DIALEKTIKA)

Ha a család népesebb lenne,
könnyebben cipelné a köveket,
bármilyen alakban is öltsenek testet.

Nincs és nem volt nehezebb
szubsztancia azoknál a köveknél,
mert a gravitáció mégiscsak törvény.

Szomorú dialektika.

HADNAGY JÓZSEF: AZ ÉN APÁM SOK EMBER

Az én apám sok ember egymagában:
ahány gyermek, annyi ember az ember,
szokta mondani, sok-sok csepp a tenger,
sok ága van az életképes fának.

Nem csak mondta, tette is, amit mondott.
Zúgott, morajlott – egy egész óceánt
kitett a sok hangos fiú és leány,
fény, szél, madarak osztottak a lombon,

mely mostanra árnyék Európán,
határokon hajolnak át az ágak,
gyümölcsükből szed angol, német, osztrák,

alig van élete otthon a fának,
és előbb-utóbb a kötés megszakad –
a sok emberből hírmondó sem marad.

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (ERÓZIÓBAN)

ha még súlya volna a szóköveknek,
ha vigyáztunk volna arra, hogy az
erózió ne fossza ki, ne foszlassa szét
az emlékezetünket,
ha otthon idő lett volna elmesélni a múltat,
ha szövetséget kötöttünk volna arról,
hogy a földek tartsák be ígéreteiket,
hogy ne csak az ígéret földje legyen a mienk,
Noéig visszamenőleg.

HADNAGY JÓZSEF: TORNYOK

Papírsárkányok papírtoronyból

Ma legalább ezer papírszárnynon
repültem. Késő este, s még nem
sikerült lehűlnöm... Hazafelé, mintha
villanyoszlopba ütköztem volna, nagy
időtérkép rajzolódik homlokomra,
rajta piros pontok, apró és nagyobb tornyok
világítják be az erdélyi tájat, melyet múlt is,
jövő is fájtat, töredezett kötés alatt...

Héttornyos emlék

Most itt ülök
estéim mindenségpartján,
és eszembe jut Amphión,
kinek lírájára új húrokat
rakott büszke Niobé,
mintha tudta volna, milyen
fájdalom pengeti majd...

Kútba dőlt torony

Bütykös, folyókkal, dombokkal,
patakokkal, fenyvesekkel ízelt
ujjak pengetnek zsigereimben eddig
(tán) nem volt húrokat üres
padsorok előtt, kik hallgatnak,

mint egy elhagyott erőd... Most zúg-zeng,
harangoz, majd, mintha kiszáradt
kútból jönne, hallom az egymásra
alvadt sebekből fölnyögő Trianont,
már-már sóvárogva Mohács után –
ott szent koronát visel a viráglábakon
mélázó emlékezet...

Kopjafák

Füvek: a közöny hegyén,
Használhatatlanná hallgatott,
kukába suvasztott, elhordott igazságok
kopjafái a piknikező nosztalgia
pokrócos kirándulóhelyein –
múlt és jelen egy gyorsan
felejtő csókban egyesül...
Jövő-menő szelek tömeglírája...

Szélmalmok

Valahogy megpendül egy régi, poros
húr is: Balassi, kinek büszkesége
erősebb volt, mint rettegése a haláltól.
Megpendül, s mint hang a képre, rázendül
a szélmalmokra, akik pörögnek szüntelenül
a megcsontosodott közönyben...
Messziről messzire süvítő ágyúgolyóval
roncsolt kezüket, lábukat: büszkeségüket
szélbe temetik,
lidércfénnel riogatják az ördögöt...

Villanyoszlop szénakazallal

Világítanak, de nem jobban,
mint villanyoszlop
ütése a múltba, jövőbe hajtott
homlokon (azt meg ki veszi észre?)

A csillagfénybe öltözött
ördögnek meg se kottyán,
Isten meg el van foglalva
nagyobb háborúkkal:
érik a gyűlölet,
mint tűz a szénakazalban...

Az esetlegesség tornyai, hetvenhét haranggal

Amikor majd nem lesz jelen:
múlt és jövő úgy érnek össze,
mint két sziklafal, ölükben forrás és tenger
hetvenhétyszer holt gyermekével...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (FEKETE LOVAK)

Fekete lovak lassan bandukolnak az
éjszakába, szomjasak és éhesek,
régén nincs, aki megetesse-itassa őket,
gazdáik Vityebszk ege alatt szemlézik
az elvonulókat, nézik, ami még megmaradt,
beállítják az órákat,
ideiglenes időt mutatnak,
mozdulataik megkövesednek,
tekintetük merev, mint a kő, kemény, mint az élet,
már rendelkeznek azzal a bölcsességgel,
amelyet magukkal vittek Akherónba.

HADNAGY JÓZSEF: A KŐSZOBROK IS ELINDULNAK

Kalotaszeg ideje is ideiglenes,
útszéli kőszobrai szép lassan elindulnak,
hamarosan elnyeli őket a hegyek
alkonya, addig is kulcsot árulnak:
négy mozdulatot, amivel kinyithatók
volnának az idő rájuk csukódó vasajtói...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (FELRÖPPENŐ MADÁR)

*„viszem a szót,
figyelek,
hallgatok,
mintha az utolsó
vacsora lenne,
mintha másnap
mind elárulnának...”
(Hadnagy József)*

Vajon hányan ülnek az asztalnál?
S mind, kik engem választottak?
Vajon hányan szólnak egymáshoz
s egymásról? Rólam, szülőföldről,
otthonról, kidőlt sírkeresztről?
Amikor felröppen, éhében, szomjában
bukik-e alá vagy megfagyva a madár?
Vajon hány szó kell ahhoz, hogy újjászülessen,
hogy ne áruljon el közülük egy se,
jóllakjon, ihasson, fagyhalált
ne haljon felröppenő madár?

HADNAGY JÓZSEF: FELFÜGGESZTETT IDŐ

Lassulni látszik az idő,
fölem boltozódik a volt
és a lesz magaslatain, mint
szivárvány a felfüggesztett
esőben... Emlékek fénytörésében
ahány pillanat, annyi szín
és illat és érintés és hang és ízek –
mintha katedrális küszöbén
állnék, töltött káposzta, flekken,
sült csirke, diós kalács, pálinka,
bor és más áldozati ételek és italok
illata, emlékképe, hangemléke
ostromol laza fokú, rozoga,
recsegő, ropogó, pókhálós létrán –
és én megadom magam: határozottan
tudom már most, amikor még csak
emlékezem arra, ami még nincs,
de bekövetkezik –: erősebb
a szinte egyenként hallható,
tapintható, látható, ízlelhető,
szagolható káprázatos, ráérős
pillanatív, mint a még nincs
langyos nedveiben már kimondása
előtt azonnal föloldódó fogadalmak...
Látni kívánom azt a másik arcot,
aki látni kíván engem, hallani hangját,

kezet fogni vele, érezni társaságának
ünnepi illatát, kóstolni borát, most,
a volt és még nincs fölé szivárványosodott
pillanatban, a felfüggesztett idő templomszerű
képződményében, amelyről az óra lehullt, és harangja
a szív...

HADNAGY JÓZSEF: A MINDENSÉG KÓDJA: VFLT

*(Kronosz sürgetésére a költő elmondja mindenkinek,
amit nem mondhatott el a lányának)*

A mindenség négy betűjét
már régen kitalálták: tér
és idő kettős spiráljába
kódolt víz, föld, levegő, tűz...
A tetten érhető idő.
Lányod közömbösségét is
körülkrétázhatsz vele...

Fölháborodnál, de úgyse értené,
s mert nem hunyhatsz szemet
– bűn a hazugság cinkostársa,
a közömbösség is –, csak annyit
mondasz: a hazugságot nem mossák
ki aljas szándékok platniján
válogatottnál válogatottabb hájból,
mondvacsínált múltból főzött,
eladható illatokba csomagolt szappanok,
zsírfoltnál, vérnél hangosabban kiált
a történelem durva szőttes ingén...

Emlékezz, lányom,
emlékezz az áruló Káinra,
aki gyilkos husánggal birtokolt
el testvérétől vizet, földet,
levegőt, tüzet...

Mily okból lennél te bűnösebb, mint Káin?
Nézz reám! milyen furcsán keveredett bennem
víz, föld, levegő s tűz:
mintha magam lettem volna, ki gyilkol,
mintha én vettem volna el a másét,
mintha bűnös volna még a nyelv is,
amit beszélek...

Víz, föld, levegő és tűz –
nem varázslat ez, nem alkímia,
nem ködös időkből előkotort
olvashatatlan, értelmezhetetlen,
sosem volt, koholt papirusz:
az igazság fájdalma ez,
és hogyan lenne!
még a halottnak is
van tulajdonjoga,
de mi lesz az élőkkel
az élet kódja nélkül,
s pláne megtagadott,
megcsonkított, gyökérvesztéssel
roncsolt génállománnyal?

Nem vádollar, bezárnálak
életfogytiglan e versbe,
hogyan szabad légy mindörökre...

És összegyűjteném e versbe
királyi pecsétes néped is,
melynek korát nem ismerem
(senki nem ismeri),

hogy végre ő is szabad legyen,
fölemelkedjen,
mert egyszer megérkezünk...

Mért szégyenkeznél együtt
a hajthatatlan hazugokkal?
Ez a kód égből való,
Isten tenyeréből hullt a földre,
minden szabadság
kódja is, és a szerelemé is, amely
embert és földet a szív
templomában örökre összead...

HADNAGY JÓZSEF: A GRAVITÁCIÓ IS CSERBEN HAGY

Nagy a baj ezzel a gravitációval,
nem úgy működik, ahogy kellene,
nem bizonyított, de hullámszik
a természete, szeszélyes, repül,
aminek maradnia illik, s huzatként
tér vissza, mintha elszívtuk volna
egymástól a fenyők, tölgyek,
akácok, források, folyók, tavak
levegőjét, s a madarak
s a próféták hangja is porba hull,
mintha a nehézkedési erő egy
eddig nem ismert hulláma
öntené el az alföld és a fenyvesek
elaggó népét...

A kezdetekig kitárom az ablakot,
de hiába várok lélekzsongító
fuvallatot, mint tömör fal mered rám
a tanácstalanságba dermedt
csönd, s kérem Kronoszt,
szinte-szinte imádkozom
az ablakomon besugárzó
hársfák és platánok zöld
boltozata alatt: mondjon
jóslatot, tudnia kell valamit
az alföldek és fenyvesek rendre
mind temetővé mohásodó
köveiről, hozzáteszem persze,

mert ismerem a fajtáját, hogy
eredetileg minden, ő maga is,
semmi volt, onnan repültünk ki
ebbe a valamibe (nem hízelgek,
hiszen azért választottam őt,
az állandóban Próteuszként hullámszórt
és a változóban kőnehéz horgonyt,
hogy senkinek ne hízelegjek),
ami neveztetik világegyetemnek –
s legbelsőbb, legmelegebb
bugyra ez a lassan temetővé
mohásodó, huzatos kőkaréj, amit,
úgy néz ki, a gravitáció is cserben hagy...

HADNAGY JÓZSEF: BALLADA ARRÓL, HOGY MI MINDEN LEHETTEM VOLNA

Mi minden lehettem volna.
Például orvos, ha apám
szavára hallgatok – áldott
lett volna az egész család
velem: olcsó volnék, szegény
hűség börtönében fogoly,
ma, mikor a medikusok
színe-java elvándorol...

Lehettem volna lakatos.
Az aztán a mesterség – így
kérges tenyerű nagyapám.
Ütöttem volna mindvégig
a vasat, gépet javítok:
számtalan a hibás motor,
ma, mikor a lakatosok
színe-java elvándorol...

Lehettem volna jó mérnök.
Jó mérnökök mintaboltja
ez a kor. Tornyot terveznék:
kilátót a kopár dombra,
tűnődve nézni a jövőt
mint termékeny, gazdag folyót,
ma, amikor a mérnökök
színe-java elvándorol...

Maradhattam volna otthon.
Koldus szívvel hirdethetném:
„A nagy világon e kívül”
nincs jobb takaród, mint Erdély.
Esetleg hős’ halott lennék,
s a múlt terén emlékszobor:
 majd, amikor a halottak
 színe-java elvándorol...

Hűségre rendelt az ember:
mag, mely álmodik a mélyben,
majd fává lesz, vagy sarjú ág –
ide-oda fúvó szélben...
Ó ha én fenyőfa volnék
– bár gyökere sziklás orom –,
 ma, amikor a fenyőfák
 színe-java elvándorol...

Ajánlás

Herceg, ne vádolj, hogy semmi
lettem s ebben megnyugodtam.
Ablakok gyúlnak felettem,
s látom mindazt, ki nem voltam,
de lehettem volna talán:
békém látszat, a valóság
Gordiuszi, kínzó csomó,
 ma, amikor éveimnek
 színe-java elvándorol(t)...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (AZ ÉGI KERT FÜVÉN)

Az Olümposzon, az égi kert fűvén
félelmetes istenek hempergőznek,
egymást taszigálják a zöld pázsitlepedőn,
sírnak az örömtől és bosszút esküsznek,
elszikkasztják a zöld füveket, ha
elveszik tőlük a játékörömet.

Így üzennek a test törvényeinek,
s Kronosz lába elé vetik az óramutatót.

HADNAGY JÓZSEF: URANOSZ ÉDENKERTJE

*„Édesapám egy álomvilágban élt”
István öcsém*

Édesapám nagy álmodozó volt,
nem találta helyét sehol,
fogta hát magát, pálcáját, kalapját,
és egy álomvilágba vándorolt,
ahol a felnőttek, rend és rang szerint,
vonulnak az elismerő és feddő
tekintetek kocka-kövein,
és a gyermekek, kicsik és nagyok,
de főleg a legnagyobb, szüleik
koszorúját fonogató angyalok.
Kalapja vaskarimás ég volt,
most bárányfelhős-nevetős,
majd borult: ilyenkor
magas, fényes homloka árkaiban
felhő gomolygott,
rosszkedvű viharral terhes...
Ha rosszak voltunk,
azonnal villámlott,
majd dörgött egyet,
és ha ez sem döntötte halomba
engedetlenségünk homokbástyáit,
tűzeső zúdult reánk: a pálcá.
Gyorsabban zöldültünk ki, mint a fű
tavasszal, és gyümölcsöt is
szorgosabban teremtünk, mint a nyár,

vagy az ősz, sőt, állítom, csoda történt:
a kert, az udvar dús édenne változott,
és kevés ideig manna termett
még a kerítésen is.

Nem nagyon ízlett,
mint ahogy Ádámnak s Évának sem
volt ínyére a korlátozás - képzelőerőnk
valamennyi tekervénye kígyóvá változott,
vártuk, lestük, mit tippel, hogyan
szökhettünk meg édesapám édenkertjéből...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (TÖRTÉNET)

Színpadra vitt történet
a szerelem,
valami fölvezeti,
ütközetek és
halálok a szerkezet
elemei.

Régi
ruhámban érkezem,
hogy fölismerj, s érezd,
korhű vagyok.

Felejtsd el a színházi estét,
a forgószínpad izzadását,
a rozsdát ne lásd, s ne halld meg
a fogaskerék nyikorgását.

A szerelem a színpadon,
csak egy estéli jelenet,
a többi úgyis ott pereg,
hol nem osztanak jegyeket.

HADNAGY JÓZSEF: KRONOSZ ELSŐ HEGYI BESZÉDE

Előbb-utóbb
mindenki meg szeretné
írni a történelem
legnagyobb versét,
s amikor rájön:
mindig van nagyobb,
még nagyobb,
és még nagyobb,
felhőbe vész a legnagyobb,
és még annál is van
jobb nál jobb,
abbahagyja az ostromot,
visszavonul,
megembereli magát,
összeszedi szőlőse
minden egy szemét,
poharakba préseli,
s reméli: az emberek
kifogynak a jó borból,
és az Úr megszaporítja
a szerény termést...

HADNAGY JÓZSEF: KRONOSZ MÁSODIK
HEGYI BESZÉDE

(Őszi metafora)

A bornak különös csínja van.
Kell hozzá a zshiványtanya,
legalább olyan vad,
mint Fracasse kapitányé volt:
ollót sose látott,
karóra, égre futó vesszői
az ifjúságnak...
Aztán kell a daráló,
folyton azt muzsikálja:
szem se maradjon benned,
az utolsó szemet
is össze kell szedned,
s vigyázni: nem leesni,
a létrán szenderedni...
A daráló sosem elég.
Kell a fájdalmas prés,
aki nem kímél,
szétroppantja a magot,
s a héjat is megkóstolja:
tán benne bujkál szőlőd
aranyérmes bora...
A többi gyerekjáték.
Folyik a must magától,
tört mondatnyi edény
kezdetben, csupa lyuk,
aztán alig győződ,

vissza kell fognod magad,
a mustod boldogan
bölcs hordóvá dagad –
lelkesedésed pincéjében
alig fér el... Míg forrni kezd,
s kis szerencsével – mondjuk,
kegyes hozzád a szürkület –,
aranyat ér a kis szüret:
és amint kóstolod, a szádon
tokaji lesz életed vadonából...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (ELFOGY A JÓ)

Elfogy a jó bor, a pénz,
a kóbor mozdulatok megöregednek,
a nap takarosán süt be az ablakon,
fényében látni,
kőszemcsék pörögnek alá a garaton,
mert elfogy a jó bor,
s csak szavaink zamata ápol.

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (ASZTALNÁL,
KIKERICSEKKEL)

Hárman ülnek az asztalnál
(apró tálkában kikericsek),
Kronosz, Szeptember és a Költő
(ez egyszer így, s ritka pillanat).

Kronosz hallgat, mint üveg-
falak mögött a bűnösök,
szólna, de génjei hajtják,
neki rohanni, menni kell,
s mit kiszólna, régi gondolat.

Szeptember szól, mondja, hogy ingét
módja s szere szerint kigombolta,
hogy átjárja testét a napfény,
s szellő paskolja, simogassa,
de egyre gyorsabban jött az este
s zakót öltött, hogy meg ne fázzon.

A Költő, ki mindig kész a szóra,
most Lót asszonyáról beszél,
s a tenger népről, kik futásban
parancsot szegve visszanéztek,
kíváncsiságuk nagyobb volt,
mint a bölcs szavak érvelése,
és elmesélte azt, amit látott:
kósúly szavakban állt mögötte
az elhagyott, imádott város.

HADNAGY JÓZSEF: LÁTOMÁS AZ ALPOKBAN

Voltam az Alpokban,
és a hókristályos ragyogásban
láttam a sast elrugaszkodni
a szikláról. Hatalmas,
félelmetes a szárnya.

Magasan szálló halál árnya.

Éles karmai még ártatlanok:
mint porzó havat hullattak
elém történelmet,
pillanatot és jeges
sziklapárkányon
síró-rívó csecsemőt,
véresre tépett
jelmépfoszlányok
röpködtek
sírba tűnt családok,
nemzetségek, törzsek,
híres és névtelen
keresztjein,
kövein,
kopjafáin...

Könnytelenül zokogtam
a Kárpátok és Alföldek
megszületetlenül
is halálra ítélt unokáin,
és zilált szénaboglyához

hasonló jelen-nyakkendősen,
jövőbe hajtott kusza fejjel
arra gondoltam,
hogy védett madár a sas –

sajnos, az is,
amelyik látomásomban megjelent,

és mi lesz holnap,
ha karmai megerősödnek,
s félelmeim sziklaféskéről
elrugaszkodva megragadják
és a csúcsok, völgyek,
várak, kastélyok,
üres templomok,
Holdra, Marsa repülő vasak,
drótok, ágytól ágyig futó
sugárutak káprázatában
sütkérező Alpokat
a Kárpátok törékeny
gerincére dobják...

HADNAGY JÓZSEF: SZOBROK LETTÜNK

*(A költő szét- és előrenéz,
és asszonyával együtt kővé válik.)*

Ezt is megértük: szobrok lettünk.
Vastag rétegekben porosodnak ránk
az évek, az unokák még
törődnek velünk: mosolyukkal,
lábunkhoz dörgölözésükkel, ölbe
kéredzkedő kacsóikkal letörlik
arcunkról az idő dohát, kifújják
a ráncok között megüledett
kormot: elégetett könnyeink
egyetlen tanúját... Irgalmatlan az óra:
mutatói őket is bedarálják töltelékné
a megélhetés telhetetlen asztalára,
elveszítik a pókhálós raktár felé
futó lábakat, hol csak te meg én
és néhány hasonló faragvány várja,
hogyan valaki lenyomja a rozsdás kilincset...

Addig is beszélünk, mint a kövek:
hidegben hideg, melegben meleg
szobrai az időnek, megosztjuk
egymással, s újrafaragjuk
emlékeinket a jövőről...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (KERGETŐZVE)

Hadnagy Jóska 66

Korom szikkad az ablakon,
Hortobágyi szelek útján
Szárítja éjem s nappalom,
S fent is hol a hegyek furcsán
Ráhajolnak az emberre.

Itt száll el rám égett korom,
Szennyet izzva galléromon,
S így, nagy hirtelen, ablakon,
Koromba rajzolt arcomon
Kergetőzve: én és korom.

HADNAGY JÓZSEF: ÉLNI ÉPEN

Mindenki születésnapjára, aki él és mocorog

Hatvanhat éves lettem én,
nem való ilyen költemény
nekem.
Bennem

nem fogant meg az ígéret,
hogy egyszer majd sokat érek
e népnek,
ki épnek

magát aligha mondhatja:
csonkaságát mutogatja...
Ma már
tanár

e tárgyból szinte mindenki...
Lenni vagy nem, s meddig lenni,
csonkán-
bonkán

kívül-belül meddig lehet? –
Tanítanám egyetemen!
Magán-
tanár

sem lehetek alapfokon,
Horger úrnál nagyobb pofont
kapnék
balfék

leckeként: hogy minden siker
kulcsa a pénz, a karrier.
Közhely!
Röhej!

E népet sok baj érheti:
plátói érzés élteti
csupán,
bután

minden iránt, ami élet,
s szívet, lábat kicserélhet:
épen,
szépen

és jól élni, amíg nem késő,
dolgozhasson az a véső,
rontom-
bontom...

**HADNAGY JÓZSEF: KRONOSZ HARMADIK
HEGYI BESZÉDE**

Nem kopogtatott, udvariatlanabb,
mint a gondolat – miért is tenné,
hiszen szinte egyek vagyunk,
mint fény és árnyék,
hang és visszhang: legalábbis
azt képzelem –,
szinte lesodort laptopom
előtt uralkodó trónomról,
kezében őskori homokóra.

Látod, fiam, bemutatom,
ez az én minden-es szolgám.

Ő számolja fent és lent között,
másodpercnél gyorsabb szívverésem.
Parancsomra kubikos munkát végez,
ásott már el virágzó fát,
és régéssként is nagyot alkotott:
kidöntött, lehugyozott fatörzset
hozott föl a feledés
bugyraiból, nem is egyet,
és nem is egyszer,
egy erdő meg se kottyán neki,
erdőket temet el völgyestől, hegyestől,
ösvényestől, ha kell...

Kerüld az erdőt, fiam
– ahány levele, annyi órája,

s mind fülednek zenélnek,
szelek órái, nem az enyém:
meg se hallom őket –,
ne eressz gyökeret benne:
eltévedsz, nem érdemes, vak
vagyok, mint a vakondok szinte,
nem látom az erdőtől a fát...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (SZÁMADÁS)

A sárkány repül. A szőnyeg repül.
Megszűnik a gravitáció.
Számon kérik a törvényt, a rendet!
Az eső elered, tehát a törvény működik,
rend van: a sárkánynak egyre közelebb kell
repülnie, hogy érezhető legyen égető tűzlehelete,
a moly egykedvűen rágja a repülőszőnyeget.
Jelentem: egyenlőtlenül múlik az idő,
elfolyik az órán, az esőernyő
nem nyílik ki, meg fogok ázni, jó
lenne valamin változtatni...
Átmegyek egy másik helyre,
ott hátha nem esik, hátha süt a Nap,
s nem veszélyeztet, ha megfáznék, a nátha.
Az a kényszerem,
hogy látni szeretném a helyemet,
ahol egy perccel korábban lekéstem a percet,
az enyémet, nyilván, mert esett az eső,
környékezett a fázás,
repült a szőnyeg, repült a sárkány.
Azon a helyen, ahol az imént álltam,
patakocska keletkezik, látom.

HADNAGY JÓZSEF: AZ ÉLET BINÁRIS FUNDAMENTUMA

Magam is sajnálom azt a pontot
a száguldó térben és időben,
amelybe beköltözhetnék újra,
ajtáját nyitva felejtették: esetleg,
én meg ott felejtettem valamit
(derékig kihajol emlékeim ablakán),
megpróbáltam: nem lehet,
téridőben egy adott pontban
minden csak egyszer
követhető vagy nem követhető el,

igen – nem
igen – nem
igen – nem

fehér – fekete
fehér – fekete
fehér – fekete

kattog a dobhártyán,
villan a szemem,
száguld a vérben
fénysebességgel,
két ablak a mindenségre –

két építőkö, ennyi
az élet bináris fundamentuma

(visszakövethetők vagyunk,
kivetíthetők vagyunk),

s az elkövetkezendő kettős spirálja:
esetleg...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (FELSÉGTERÜLET)

Mint idegen nők testébe idegen férfiak
fallosza, mint a kerítés tövének lakója,
a vakond, a lótetű, a földigiliszta, a
sáska, továbbá a halálbagoly, a szarka, a
galambászhéja, a varjú, a róka, mint szutykos,
mosdatlan emberek ruháiról a bolha, az
influenzavírus, az életrontó bacilus,
lábgomba, rüh, poloska, mint ganésszag a szomszéd
udvaráról, mint a homéroszi tragédiák
történetei a jelenkorba, úgy hatolnak
be mások felségterületeire egyesek,
tenger vizeket vizelve a másokra, akit
Noé kitett a fenséges Ararátra, hogy ott
meghonosodjon, és áldozzon és imádkozzon,
hogy könnyölgése könnyebben elérje onnan az
isteneket, kegyeikbe vetett hittel éljen,
és művelje a termést ígérő birtokot, hisz
azért nemzetett örömben és menekítettett
reményben a kiválasztott helyre, hogy gondozza
a hagyatékba hagyott földeket, sokasodjon
és hagyja utódaira a kies örömet.

HADNAGY JÓZSEF: LÁTOMÁS, HÁTRANÉZETBŐL

A szavak elvesznek lassan, mint
az öröknek vélt birodalmak, ha nem
szabadulnak ki a felszín halálos
fogságából. Zsoldos szavakat látok
mindenfelé, mert az igazság, a szeretet,
a bátorság, a jogosság, a tisztesség
szavai elfogytak: nem osztanak
nekik se koszorút, se vagyont, se földet...

Hátra-hátranézek, egyre gyakrabban.
(Hova máshová nézhetne, milyen
tükörbe, akit a messzi jövő is aggaszt?)

És látom az önmagába bódult Rómát,
az öntömjénezés füstjében kérkedő
koszorús fejeket, látom a kegyes szóra,
odadobott koncra éhes táncosok
egyéjszakás kéjeket ígérő selyemforgatagát,
látom a kancsókból folyó bort,
hogyan züllesztí önmaga karikatúrájává
a mámort, látom a bor dús keblű
anyját: a szőlőfürtöket,
kiokádva a vizeldék padlóján,
s látom a barbárokat is, amikor hátranézek,
látom az utolsó császárt is,
a barbár Odoakert, Attila egykori zsoldosát,
aki mint kisajtolt, romlott, az ördögnek
se kellő kurvát dobta el a császári koronát:
a birodalom nem létezett már,
aranymáz-sekély csillogásba fúlt...

Látom, és kőbe vésem e látomást,
hogy lássák, és lássanak, akiknek írok:
a távoli unokák, és az ő unokáik unokái is...

**HADNAGY JÓZSEF: KRONOSZ NEGYEDIK
HEGYI BESZÉDE**

Ott fent istenek uralkodnak,
szőnyegnek használják a felleget,
szél fúj, s hol vannak, akik voltak?
Látod megint, ami van, az eget.

Trónomról önként mondok
le mindig, helyem itt van a földön.
Csillag s porszem közt forgok,
és átlátok ravasz szitán, ködön.

Csak higgyék: az urak ők,
akik bitorolnak betűt s órát.
Trónom köztük suta kő
volna, istennek való koronát

válasszanak csak maguk
közül, a dicső időket hozók,
kik lenézik a sarut,
s égő ingét fáklyaként hordozót.

Az igaz szó, mint a kő,
(hang)súlyt ad mindennek, ami már rég
trónom. Pálcám a malőr,
s koronám horizontkarimás ég.

Nevezze hát magát a költő
„úrnak” – faragok belőle „urat”:
szabok neki hozzá illő öltönyt,
s nyakkendője lesz a jóindulat...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (ISTEN IS ÉS EMBER IS)

Ó, Kronoszom, Te bárki légy,
lehetsz embert próbára tevő idő,
ki uralkodsz a végtelen felett,
asszonykönnyek víg iszákosa,
ki gyermekeit oly sokra tartja,
hogy bűzös gyomornedvekre bízza,
s ki asszonykönyörgéssel nem törődik.

Ó Kronoszom, nekem Te mégis
fékevesztett s félt isten vagy,
ki az időnek méreteket szab.

Vagy mégis inkább ember?
Szokásod erre int.
Embert megmentő harcos vagy,
s kit megóvsz, időverembe vetsz.

Úr vagy és szolga egy személyben,
s tagadhatatlan,
mint az időnek, olyan
végtelen s eleven a formád.

Végtére Te is olyanná lettél,
mint az ember, én és a másik:
az emberidőbe beleköltöztél.

HADNAGY JÓZSEF: A KÖLTŐ MINDENES

*(Kronosz utolsó hegyi beszéde
a szponzorokhoz és az olvasókhoz)*

A költő minden,
mert imád mindent,
ami valódi:
vas, melynek
rozsdája
az enyészet rózsája;

szerelmes
véső és kalapács,
mikor ingujjra vetkőzik,
nőt farag,
s a nő csípőjére
lelket fodroz;

fegyver is,
Medúza-pajzs,
érzelmet, logikát
kővé varázsol,
s a követ elülteti –
egyszer
majd csak kikel,
mint a sárkányfogak
a próbatétel mezején,
reggelre, évek múlva,
vagy soha;

kard is, melynek
egyetlen villanása
csomót old;

késnyelő is.
ha könny ragyog a késen,
és könnyelő is,
csillagrendszereket nyel le,
mint szomorú vagy háborgó
felhők az éjszakai égen;

filozófus is,
kétkedik a gondolatban,
tehát van;

írnók is, az én írnokom,
azt írja, amit a szívére
helyezek – görbe tükör
a számító agy;

firkász ugyanakkor,
firkál, töröl, javít,
meresztli szemét,
érti s mégse érti,
miért nem látja
a gőgös tornyok
oszlopait, falait –
hol vannak az ablakok?

A költő szerkesztő és könyvterjesztő
is sokszor. Titokban imádkozik,
hogy legyen nagylelkű a szponzor,

mint ő maga, e kor hajléktalanja,
aki lelke legjavát ingyen adja.

És festő is,
ecsetje égszínkék,
smaragd zöld,
szürke kőszín,
piros, fekete, fehér
és barna,
mint a föld,
mint az utca pora,
sápadt, mint a kutatás,
a keresés,
és harmatkristályos,
mint hajnalban
a rigódal.

És szakács is,
vág, reszel, süt-főz,
kever-kavar, pincér
is, lótfut, tálal,
és borász is,
fabatkát sem ér
a fatányéros,
ha nincs bor is az asztalon.

És zongorista is,
szíve fekete zongora, melyen
nincs fehér billentyű,
mert nincs remény,
hogy óda lesz a költemény.

A költő vendég is,
az olvasó szíven kopogtat,
s ha az ajtót nyit,
távozáskor meghajol,
s távolodóban hátranéz,
látni még egyszer az őt
elkísérő ablakot...

A költő hajós is
a közömbösség tengerén,
s „úr”, aki csak magára
kíván hasonlítani,
bárminek is mondják –
jelet hagyni, hogy volt van és lehet
itt egy másik Erdély
és egy másik Magyarország...

És halász is. Földbe döngölt gerinc
– hol máshol ereszthetne gyökeret? –:
lombot merít a magasságba,
kifogni a felhőből az eget,
s ami a földre csöpög, az árnyék
se megy kárba: tengerek sokasága...

A költő gyalogos is,
és a legrövidebb út
két ajtó között –
a pokol mindig nyitva,
s a menny mindig zárva...

A költő tiszteli az elődöket.
Bálványimádatnál több ez.
A bálványok nem beszélnek.
Saját vélt vagy valódi
nagysága előtt se térdel
titkos kamrájában, vagy a főtéren.

Fohászkodik...
S ha egyetlen szókövet is meg bír emelni,
hálálkodik...

**ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (SZINDBÁD ALKUJA
KRONOSSZAL)**

Csak mosolygott, hintóját már mozdították a kancák,
hiszen épp dagályra állt, és el kellett még érni az
indulást, plusz még a berakodás. Mosollyal indult
útra, mint aki tudja, a tenger végtelenebb, mint
az ő emlékezete. És elérte a kikötő
zaját, még nem látta a hajót, mely várta a dagályt,
lefitymálón várakozott a hajó, mit neki
a múltó idő, ilyen ellenség úgyse győzhető
le, mert a legnagyobb. Azonban, amint elérte a
hajót, megnyugodtak a kancák. Idejük lesz vissza-
térni, de más gazda várja. Szindbád mosolygott, úti
csomagjában, celofánba csomagolva benne volt
az élete, amire szüksége lesz, mint hasznos
munkaeszközre, amikor megérkezik.

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (MEMENTO)

A rang elrejtve,
legyen az ember költő,
mester vagy épp tanár,
ha nem ír,
mert nem kérik,
CV-t.

Népéért aggódó ember valahány,
ki a szemetet rendesen a kukába gyűjti,
ki megsepri portája elejét,
ki felneveli saját gyermekét.

Nincs rang, csak a gyászjelentőn:
MEGHALT XY KÖLTŐ, MESTER,
TANÁR, ILYÉN-OLYAN DÍJAS,
FELEJTHETETLEN ANYA, APA,
NAGYSZÜLŐ, TESTVÉR,
ROKON, JÓ SZOMSZÉD.
Memento mori.

KÉT VERS EGY TÉMÁRA

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (A SZAMÁRIAI EMBER)

Idegen vér kering benne,
kék vér. (Választható lenne?)
Embervér az! Ereiben
s izmaiban nagy-nagy erő.

Nincsen neki földet gyűjtő
jövőképe, éppen elég,
amit tapos, mi megtartja,
s jut abból éjnek, nappalnak.
Gyökér lenne, mint a fáké,
nagyhatalmi szenvedélye?

HADNAGY JÓZSEF: (A KÉKVÉRŰ IDEGEN)

„Idegen vér kering benne, kék vér.”

(Albert-Lőrincz Márton: A számáriai ember)

A vére kék, hasonló az
éghez, amikor az a föld
fölé hajol, bekötözi
sebeit, s a szállásadó
éjnek markába nyom
egy halom csillagot.
Szavát betartja, mindig
visszatér a sötétség és
világosság között
kanyargó úton,
s égi valutával fizet: a vér
megcsörren az ereken,
mintha aranytallérok
táncolnának a pulton...
Ő a föld hajszálgököre,
kinek egy út sem túl mély,
sem túl keskeny,
irtják, vágják mindenütt,
csoda, hogy él még.
Nagy a hatalma.
Szívósabb, mint a gaz,
tanknál erősebb, levegőnél
átlátszóbb lován.
Ezredévek sebeit kötözi
s fizeti a kékvérű idegen,
az Ember...

ALBERT-LŐRINC MÁRTON: (KÉPRÖGZÍTÉS)

Tanártársaimhoz

Maradnék még!
Minden, ami mozgott valaha,
mozogna még.
Minden, ami szépséget és
rútat árasztott, maradna még.
Minden, ami érzékelt bút
s örömöket, maradna még.
Minden, amit értékelték,
utáltak és megvetettek,
maradna még.
Maradna még az ember.
Maradna egész.
És várakozik, örök vágya,
hogy megköszönjék
havak hidegén nyugvó
hologramjának
eltűnését.

HADNAGY JÓZSEF: BÚCSÚ

„Maradna még az ember.

Maradna egész.”

Albert-Lőrincz Márton: (Képrögzítés)

Kedves munkatársak, úgy megyek,
mint ahogy jöttem, nem csinállok
nagy ügyet belőle, nem szabad –
asztal alá innám a céget.
Viszek mindent, ami elrejthető
az ing alatt. A vésők, fúrók, reszelők,
smirglik, melyekkel faragtátok,
csiszoltátok jellemem, maradnak:
az utánam jövőknek
is szükségük lehet rájuk.
S az a részem is, amely nélkül
talán nem leszek egész...

ALBERT-LŐRINC MÁRTON: (DUNAFEJFA)

Nem egyedül, egymagában és önként,
Nem örömmel és felhőtlen bizakodással,
Nem kisimult arcú halálfélelemmel
Járkál a járdán az egyszer született ember.
Összeszorult szívvel, elállt lélegzettel
Tekint előre, nem vissza, előre az ember.
Hallom: a fegyvergyárak remek befektetések.
Hol vagy, Egek Magasa? Ecce Homo, ecce?

HADNAGY JÓZSEF: HOMO SAPIENS

„Ecce Homo, ecce?”

Albert-Lőrincz Márton: (Dunafejfa)

Vastag és hajszálvékony félelmeken,
vastag és hajszálvékony előnyökön
csüng, ugrál a homo sapiens,
és nem pottyan le, ügyesebb,
mint a majom – geometriánál
ágas-bogasabb piramisdzsungel
a közömbösség szétmorzsoló
homokszemein...
Ecce homo sapiens! Ecce!

HADNAGY JÓZSEF: NINCS MÁS ÚT, TALPRA

Családi kör – mondja Arany,
s szavalja ma is Petőfi:
Talpra magyar! – Talpra család!
Nyelved, hazád más nem őrzi.

Kerek e földön nincs más út,
most talpra kell állni újra:
csak egy gyerek halott család –
üres házak doha súgja.

Aranyból van szívük, szájuk,
de sem Arany, sem Petőfi
nem válthat meg, tüzük kihuny:
üres ház csak hamut őriz.

Családi kör – mondja Arany,
s szavalja ma is Petőfi:
Talpra magyar! – Talpra család!
Nyelved, hazád más nem őrzi...

ALBERT-LŐRINC MÁRTON: (ÚTTALAN UTAKON)

Hadnagy József: Nincs más út, talpra c. versére

Magyari kör – de bezárul,
Ha a család ... ha elárul.

Talpra család – ne tétovázz,
S ez nem császártól jött ukáz.

Költő beszéd, lárifári?
De csak annak, ki nem érti

Szép magyar Mária siralmát,
S hullni hagyja kalárisát.

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (VILÁGOSSÁG)

Józsához és Erzsébethez, Egerbe

Kimaradt néhány perc. Nem tudod, mikor dobtad el
a magad fölötti hatalmadat, csak amikor
ismét világosság, fény lett, abban a töredék
időben eszméltél arra, hogy emberek állnak
körülötted, és nem halálban és nem magányban
etted zamatos ízekkel megkent friss, puha vagy
harmadnapos kenyered, és nem halálban és nem
magányban érlelődtek a színek késő őszig,
nem a süket halál, és nem a vak élet voltak
társaid, hiszen barátok, emberek hajoltak
föléd, amikor ismét mozgás, világosság lett.

HADNAGY JÓZSEF: A SZORÍTÓBAN

„Kimaradt néhány perc”

Albert-Lőrincz Márton: (Világosság)

Engem István öcsém
édesanyám harisnyájába csomagolt
rongyhorga küldött padlóra,
s amikor valahogy fölmostak,
nem emlékeztem semmire,
kimaradt az egész nap, félrebeszéltem,
barátaimnak le kellett fogniuk, mert
mindenáron folytatni akartam a meccset...

Világosság és sötétség közé rekedten
beszélek félre most is,
öcsém öklénél erősebb ököl
láttatott velem nem létező csillagokkal
kivilágított éjszakákat, vége-hossza
nem volt a padlófogásnak, többet
feküdtem, mint küzdöttem,
kimaradt egy egész élet, feküdtem
és vártam, mossanak föl, vártam a fényt,
a világosságot, ami csak föléd hajló
lélek ablakában látható... Nem jött,
hát számoltam, összevakartam
magam, fölálltam, és folytattam
a harcot – önmagam ellen,
és folytatom mindaddig,
folytatnom kell,
amíg a Bíró lefújja a meccset...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (FALAK)

Rendre fölsejlenek a falak, ahogy
lépteid előrébb visznek, elég közel
kerülsz, pontos kontúrokat képeznek
a falak, elkezdenek hívogatni.
Örülsz, mert tudsz örülni,
Sírsz, mert tudsz sírni.

Vannak a leomlott falak, és vannak,
amelyek keményen állnak. Időtlen.
Érdekes. Látványnak hitvány, és mégis
vonzanak, főleg azok, amelyek leomlottak.

Mintha havakba fagyott titkok várakoznának,
mintha Kancsendzönga fölkinálkozna.
A fal mögött megbújik valami, titok,
amit a szem nem lát,
amit a fül nem hall,
az értelem nem talál.

Láthatatlan emberek nyomai,
láthatatlan nyomok reményei.
Mózes is járhatott itt, meg a farizeusok,
meg a szatírok, meg a szirének,
karddal is csaphattak zajt,
meztelen testtel is elcsábíthattak,
és édes dallal.

Fölmászol, hogy messzebbre láss.
A romokra.

HADNAGY JÓZSEF: SÍRÁSAIM MEGRITKULTAK

*„Örölsz, mert tudsz örülni,
Sírsz, mert tudsz sírni.”
Albert-Lőrincz Márton: (Falak)*

Sírásaim
megritkultak,
könnyem befelé
hull a ritkuló levegőben...
Örömeimet kioltja. Szívemen
kék tinta.
Fölfelé igyekszem – ahol a magasság
ragyog s megfagy, mint Kancsendzöngán a
kék vér, mikor a tintatartó ráborul a csöndben...

HADNAGY JÓZSEF: AZ ÉN VONATOM

Hatvanötön túl úgy jövök-megyek,
kelek, fekszem, mint aki tudom:
jön az én vonatom is, mint a tolvaj,
összevissza menetrend szerint.

Hatvanötön túl siet minden órád,
zajosabbak, mint vaskerekék
kattogása kifényesedett síneken:
az óramutatón harangok
kongnak-bongnak, siess már, igyekezz,
álló vicinális is megelőz!

Hatvanötön túl, zöld emlékek
zuhatagában ácsorog a vasút,
szunyókálnak a talpfák,
de meglehet, hogy alszanak.

Hatvanötön túl a múltban, a jelenben
kukázik az ember:
használható utakat keres,
és amit talál, elfogadja,
mint hajléktalan a kirakott inget.

Hatvanötön túl, akár a személyvonat,
olyan az élet: minden igaz kézfogásnál
megáll, tartalmat keres késéseinek,
huzatos, üres állomások kísértik,
és mikor fölszáll,
elbóbiskol, álla mellére bukik.

Hatvanötön túl meglódul az óramutató,
igyekezz! Utolérheted a lekéssett vonatot,
és ha nem, nem nyafogsz,
vigasztalódsz, hogy tágasabb,
egészségesebb, több a levegő,
több a fű, több a fa, több a hegy és nagyobb,
több az ég, langyos fényzuhany az erdő,
több az ember, több az állomás,
és többet látsz és messzibb érsz gyalog.

Hatvanötön túl gyakran
melléd ül a csönd
zaja (beléd költözött kerékkattogás).
Olvas. Te vagy a könyv.

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (TÜKRÖM, TÜKRÖM...)

*„jön az én vonatom is, mint a tolvaj,
összevissza menetrend szerint”*

Hadnagy József: Az én vonatom

Délután az ég tüköre eleped
a nap után,

délután a tükör szól, ha kérdezed
sandán, sután.

Jobb volt s szebb a zeniten, és szikrásabb
a délelőtt,

de a színek délutánra festik át
a háztetőt,

az ablakot, a ház falát s az udvar
árnyékos zugát.

HADNAGY JÓZSEF: POR ÉS HAMU

Levegő vagyunk, egymás levegője,
és föld vagyunk, és nap vagyunk,
és hold vagyunk, és csillagok vagyunk,
és bolygók vagyunk: ember számára
lakhatatlan részek, és vagyunk
üstökösök, melyek időnként
megjelennek az égen, és vagyunk
üstökösök, melyek soha vissza nem térnek,
és vagyunk kénköeső után támadó
szivárvány, amíg a béke törékeny
boltívei összerogynak, és vagyunk
úrtörmelék, a mindenségből kiszorult,
vérré szomjazó, pályátlan selejt:
őrülten sistergő fáklyaarcú veszély,
gyűlöletből, árulásból, hatalomvágyból,
irigységből, félelemből, meghasonlásból,
érdekből gyúrt őanyag, mely, mikor
nagyon megritkul a levegő, porral
és hamuval írja arcunkra, hogy
por és hamu vagyunk,
por és hamu vagyunk,
por és hamu vagyunk...

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (VAGYOK)

Ajánlom magamat,
egy vagyok, nagyon,
ó, Mária, isa pur...
Ítélni nem való vagyok.
Meghalni arctalan vagyok.

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (VASÁRNAS VAN)

*„És mégis minden nélkülém lesz és volt
És semmi nem történik általam.”*

Karinthy Frigyes: A költő

Vasárnap van. Azt nem tudom, teremtvé lett-e,
vagy vízáradatból maradt a parton, ahol
megtelepedtem más társakkal, emberekkel,
s elkezdtem szőni fejemben a valóságot,
amelyre létemmel lettem, amelyre sejtem
szövevénye kiképezett engem, és figyelt
a kintre, ami rám keményedett, izzasztott
és megtörölgetett, nyitogatta szememet,
asszony fényére irányított, és elkezdte
átszűrni az oxigént meg a mindenféle
életadalék gezemüzt, s ezek mind a
maguk útjára hagyva haladhattak finnyás
izmaimban, inaimban és az ereken,
szívem vére ezekbe merítkezett, erőt
merítve, csak a bátorságot borította
el fátyolos sötétlettel, amelyre rá kellett
volna találnom a homlokomra illesztett
fejlámpás fényében. Vasárnap van. A Nap süt.
Hálát rebegek.

HADNAGY JÓZSEF: SUGÁRZÓ ÁRNYÉK

*„Vasárnap van. A Nap süt. /
Hálát rebegek.”*

Albert-Lőrincz Márton: (Vasárnap van)

Jól van ez így, jól van. Már elképzelni sem tudom,
mi történne, ha távozna végleg. A napkerék
meglazulna a tengelyén, küllői összevissza
kalimpálnának,
mint biciklin a nyolcasok, mint a földhöz vágódott
holdkerék köpenyén a csillagok.

Mint szanaszét szóródott törmelék hevernének a
 kozmikus karambol színhelyén.

Akkor milyen kerülőutat választhatnék sötétség
és világosság között? Ki tekerné sorsom orsójára
a zsigereimben lakozó káosz gubancfonalait?
Ki kotorná meg a parazsat ajkam
gyorsan húlő kemencéjében?

HADNAGY JÓZSEF: ÓRSZEM

Füvön, virágon, lombon, úton,
útfélen sokat látott porszem,
légy őrszemem, légy hegycsúcsom!

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (A CSOMAG DILEMMÁJA)

Tavaszi szél, nyári zápor,
Őszi égen téli sátor.

Csomagkarton-e ami óv,
vagy dobozon a vonalkód?

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (ASSZONYOK)

Tizenketten voltak, férfiak,
betemették a falba az asszonyt,
a legjobb teremtményt,
azután sírtak.

Heten összeálltak, sárkányok, gonoszak,
fejüket összedugták, tanácskoztak:
mi legyen a legjobb teremtménnyel,
a törékeny asszonnyal?
Kitalálták a titkok hét szobáit
s az ajtók fölé felszerelt pallóst.
A kíváncsiság kulcsra jár: belépett az asszony.
Lángot lövelltek a férfiak és sírtak.

Hárman elindultak, keresték az utat,
lánynak hol a helye,
asszony hol lehetne,
ki *őket* etesse, ki *őket* szeresse,
de csak egynek volt meg szívében a helye.
A többiek sírtak.
A többiek sírtak.

HADNAGY JÓZSEF: IDEGEN NŐ

*„lánynak hol a helye,
asszony hol lehetne,
ki őket etesse, ki őket szeresse”
Albert-Lőrincz Márton: (Asszonyok)*

Ennem adsz, innom adsz, és főzöl, mosol rám,
csörgőórám vagy reggel,
hogya kérlek,
boldog házi kedvencnek sem mehetne jobban dolga,

kivéve szemedben az árnyékot, az idegen nőét,
aki se ennem, se innom nem ad,
nem főz, és nem mos rám,
de odafigyel, figyel minden szavam, metaforám.

Féltékenykedni nincs okod:
szabad vagyok, mikor lemerülök,
s márvány-hidegen mered rám szabadságom,
amíg erőm visszatér, s megint lóra ülök.

Nekem ti ketten együtt vagytok a nő:
rosszabbik és jobbik részem oldalbordái...

HADNAGY JÓZSEF: TIZENKÉT SZÉP ASSZONY

(parafrázis, szerepcserével)

Tizenkét szép asszony tanácsot ült, s végül
kockát gurítottak: szívüket, eszüket,
s az ész került felül: akinek a férje
hamarább ér oda, azt a tűzbe vetik,
a hamuját mészsze keverik, s a várat
végre befejezik. Fél véka ezüstből,
fél véka aranyból száz férjre is futná.

Egyiküknek nagyon nem tetszett a dolog,
de nem szegült ellen tizenegy asszonynak:
szavuk erős, egész várost romba dönthet.
Forrón imádkozott: ó, édes Istenem,
kinek parancsait alázattal féljük,
add, hogy szaladjon az árokba a kerék,
de maradjon épen, egészben a derék,
vér az érből cseppnyi se hulljon a földre,
a szív dobogjon, mint eddig, ki ne húljön,
ép maradjon a láb is, az se sérüljön,
vagy hegygel torlaszolja minden ösvényt, utat,
hogy férjürem el ne jusson ide, Uram,
míg a fal nem áll, míg titkát meg nem értjük.

Ahogy valamiért az történni szokott,
nem avatkozott az ég a véletlenbe,
a kerék vidáman forgott küllőin, a
nap bukfencet vetett... Az asszony pillái
mire fölrebbentek, s szálltak fától fáig,

a férfi már ott volt, lábujjhegyen járva
közeledett, talán sikerül meglepni
asszonyát. Örült a nő, menyire örült:
a férfi homlokán ezüstkulcs, gyönyörű,
azzal nyitja föl majd a falaknak titkát.

Ám mire az száját kinyitotta volna,
hamuvá égették, és a hamut mészbe
keverték, kavarták éjjel-nappal addig,
míg jutott belőle elég faltól falig,
tetőtől alapig... Jutott is, maradt is
mészből és hamuból, szórta szél szerteszét
havasi ösvényre, fára, sziklaszirtre,
s jutott az égre is, vonuló felhőre:
majdhogy megszakad, úgy rázkódik a tető,
ha zokog a magas, ha esik az eső,
és füvek sarjadnak, gyermekek meghalnak
ezüstért, aranyért emelt vár gödrében...

**ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (ÚTSZÉLEK
SZORÍTÁSÁBAN)**

Kedei Triptichonja előtt

Tűzben és vízben, át tűzön, vízen,
szomorú asszonyok s víg özvegyek
fogait lesve, rájuk nevetve,
várakozva, hogy almát kínálnak
kosaraikból, s véve belőlük
egyet-egyet, amennyi nem fojt meg
víz mélyére esve, amennyi nem
éget szénné, nem áraszt szúrós bűzt
mennye s poklok kapujának dőlve.

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (NAVIGARE NECESSE EST)

Szindbád kívánsága

Nem kell hajó, hiszen száraz a tenger,
csak jó bocskor, jó karimás csizma kell,
és jó iránytű, ködökre féltékeny
észerő, végpontokon átevezzen,
vigyen, átérjen egyik biztos pontból
a másik biztos pontba,
völgyek mélyén, hegyormokon,
fagyzugokon keresztül is,
s szikrázó napon.

Necesse est az esti fényben
fölszállni sodrásvizekre,
szél kabátjába belebújni,
hegyek-völgyek fölébe jutni,
ahol a fáradt mosoly fakad,
ahol a víz a földre szakad.

HADNAGY JÓZSEF: SZINDBÁD ÁLMODIK

Kell a hajó, bár sekély a tenger,
bokájáig sem ér olykor
Kronosznak az ember,
s kiment divatból a bocskor,

s ki a keményszárú csizma is,
s csupán a szív visel kalapot,
s az észérő mágnesnek hamis.
Mint minden ember, olyan vagyok:

vitórlás tengerről álmodom,
amelybe vizet önt a magasság,
s a csillagok mint biztos pontok
a hajóst a partnak visszaadják...

HADNAGY JÓZSEF: SZOMJAS SZARVAS

Fölkelsz, de még nem vagy egész,
még két ember vagy, egy csergőhang-spárgán
tengő-lengő húsvér lepedőtömeg:
súlyos, még nem száradtak ki belőle az álom
nedvei, még várni kell, még ülni kell,
amíg a kávégőz, a cigarettafüst
és a tévéből áradó világszelek
viselhetővé szikkasztják, csontra szabhatóvá
vasalják, azután következik a készülődés
nehezebbik része, kiverni fejedből a rögeszmét,
hogyan nincs semmi új a nap alatt: ugyanaz a múlttól
tántorgó jelen, ugyanaz a jelentől tántorgó
történelem, ugyanazok az utcák
futnak szembe veled, ugyanazok a frissen
festett és pattogzó ajtó- és ablakkeretek, öngyilkos
téglák, cserepek, takaros és rendetlen udvarok,
mellüket fél téglával veregető házak,
gond-rácsokra feszített tekintetek, telefonba
zárkózott csinos és túlsúlyos lányok, fiúk,
jól és rosszul öltözött emberek, kukából étkező,
öltöző, pincében, lépcsőházakban álmodó,
gyűrött hajléktalanok lepik el a várost,
mint avar az erdőt, sehol egy ösvény,
amely – szomjas szarvast – friss forráshoz,
tóhoz, patakhoz, folyóhoz vezethetne,
fűszálon arasoló csönd, betoncsikorgató
kerék és gyakorta errefelé kószáló
szél osztoznak a régi és még régebbi

alkonyok vért és sárgát csöpögő lepedőit
valószínűtlen árnyékként cipelő napon – kivéve unokád
szemében az égi tavat, amelyben jónak,
kedvesnek, szeretetreméltó egésznek látod magad...

**ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON:
(PAPAGÁJOK)**

A hely, ahol megesteledem,
egzotikum, ebben már
nem kételkedem.
A negyedik zónában,
a londoni Lewishamben
köszön rám a tavaszi est.
Zöld papagájok verik fel a csendet,
parádézna fergeteg rendben
az iskolára néző kert mentén végig,
zajos vonulással körbeülik
a tölgykoronát, rejtekeznek
a levelek közt,
nyeglén énekelnek,
tollászkodnak és sikítoznak,
itt vannak, jöttek, önként-e
vagy a Golf-sodrat sodorta,
esetleg egy gátlástalan kereskedő,
egy haszonleső felebarát hozta,
s megszöktek egy rozoga kalitból,
vagy valahonnan elmenekültek,
hol vadászok lőnek a csaltitba,
lövik a megszokott rendet, a csendet,
árbocok árnyékába kapaszkodva
jöttek ide s maradtak itt,
ki tudja, van itt étek bőven s víz elég,
és senki se bántja őket,
holnap fölszállnak bízvást
a híres londoni buszokra.

**ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON:
(A MULANDÓSÁG DICSÉRETE)**

Senki nem barátkozott Héphaisztossal,
a rebellis gyermekkel,
a rútság miatt kivetett gyermekkel,
az apa nélkül született gyermekkel,
akit nem tanított meg anyja a szeretetre,
akit nem tanított meg anyja önmaga tiszteletére,
aki értékeit s tehetségét nem tartotta a semminél többre,
aki szülő anyjától is számon kérte a kivetettséget
a szeretet bölcsőjéből.

Viszont mindenki tudott valami templomról,
a legszebbről, amit emberi terv szerint építettek,
amit irigykedve csodáltak az istenek.

A sánta kovácsként emlegették,
aki jó harci szerszámokat,
szépítésre és büntetésre alkalmas eszközöket készített,
a mulandóság nagyobb dicsőségére.

HADNAGY JÓZSEF: HÉPHAISZTOSZ

Héphaisztosznak születtem én is, apával,
és apa nélkül mégis, édesanyám volt fölöttem
a nap, és apám pofonjai a zivatar-égen.
Kimásztam hány szakadékból, amibe betaszított,
s villámot kovácsoltam a különös égre
– nem bosszúból: elrejteni bicegésemet –,
s a sötétség tengerére aranyhajót,
s körös-körül hullámnak sok-sok csillagot.

Egy szigeten élek, ami most már hazám.
Kronosz megtanított elfogadni apám,
hiszen pofonjaiból kovácsoltam bilincset a tűznek,
amely bennem égett,
hogy el ne vesszen, ami használható,
és hallókészüléket fülemnek, csöndmembránnal,
hallani valamit, ami nincs, de lehet ...

Hullámai süllyednek, mint zátonyra futott hajó...

HADNAGY JÓZSEF: DESSZERT

Konyhánk nem tökéletes,
de mi igyekeztünk,
köveket ültettünk,
kapáltunk, gyomláltunk,
reszeltünk, főztünk, sütöttünk,
míg gomolygó pára szállt ránk,
az Olümposzra, a világra,
hogy képzeletünknek,
mint felhőbe meredő szemnek,
távlatot faragjon sok íze, alakja,
rétege a költészetnek...

**ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (VERS
A TÖKÉLETESSÉGRŐL)**

Konyhánk nem tökéletes, miért is lenne az?
A kor, amelyben élünk, tán tökéletes?
De a vendéglátás alázat. Mi igyekeztünk.
Kisütöttük az ehető hétköznapiakat,
s bár fogyasztható, mégis rágós olykor
(elvették a villanyt, kialudt a gázláng,
fizetetlen maradtak a számlák),
megedződött, ami puhára nem sültetett,
de gomolygott a pára, szikrázott az illat,
s az Olümposzra költözött egy hónapra
a konyha. Csak tessék, csak tessék!
Kronosz kövek között öleli át a verset.

MÉG CSAK EGY SZÓRA

Szokatlan verskötetet olvashat, aki szeret verset olvasni, egy kétszerzős verskötetet, amelynek gerince jórészt egyetlen hónap alatt született meg, egy intenzív levelezés során. Egymásnak válaszoló versek, levélversek. A többi, itt közreadott vers is ebben a hangulatban keletkezett, a következő hónapokban.

Hogyan is történt? Szeptember elején írtam Jósának egy verset, amire ő verssel válaszolt, ami engem újabb versre ihletett, és ez így ment jó harminc napon keresztül, az elektromos postának köszönhetően. Ez a Szeptemberi versek alcím magyarázata. Október, november még hullatta versleveleit, tehát megszülethetett a kötet ötlete. Aztán, a télből kifele haladva, azon kaptuk magunkat, hogy elkezdődött valami más: ezúttal egyazon témára írtunk verseket. Cseke Gábor közölte ezeket az „ikerverseket” (így nevezte Bölöni Domokos) a Káfé Főnix irodalmi és fotóművészeti lapban. Ezek a duplexek alkotják kötetünk második egységét, a Két vers egy témára alcím alatti verscsokrot. Ezek is levélversek, két jó barát lírai játéka.

A kötet szerkesztése folyamán szükségesnek tartottuk bevenni a kötetbe olyan régebbi közölt vagy „fiókban” heverő verseket is, amelyek, véleményünk szerint, segítenek az anyanyelvről, az időről, a költészetről, a költemények elkövetőjéről, generációváltásról szóló lírai dialógusunk értelmezésében. A kötet célja önmagunk, szerepünk, felelősségünk megértése, olykor játékos formában, de mindig igazat szólva, abban a Szilágyi Domokostól kölcsönzött hitben, hogy ha igazat mondunk, a vers magától megszépül. Bármilyen párbeszédről is lett legyen szó, annak csak igazat szólva van értelme, félre- és egymás mellett való elbeszélések, hazugságok nem az igazság, hanem újabb, még nagyobb káosz megszületésénél bábáskodnak.

Ünnepként éltük meg ezt a közös utazást, ki a fáradt hétköznapi időből egy olyan világba, ahol a megszokott fogalmak átalakulnak, hajigálható kövekké válnak, amelyek nem kevésbé súlyosak, mint a sziklák kövei, mint az utak kövei. A nyelv kövei, a szavak is ilyenek, olykor megsimogatnak, olykor megütnek. Két költőt szólított meg Kronosz, akinek alakja hol a múlandóságba vetett ember szimbólumaként, hol mitikus valóságában bukkan fel a kötetben, s adja a költők szájába a beszéd eszközt a szót, hogy azt verssé csiszolják. Két költő válaszolt Kronosznak esendő eszközeikkel, esendő érzéseikkel. Nincs boszorkánykonyha, mi értelme is lenne, hiszen itt van közöttünk a rejtekező mindenség, az ember és Isten, az ember és a mítosz, a másik ember, a semmi és a minden, a káosz és a rend: a mindenség fölkinálja magát. Az ember nem léphet ki a zajos világból úgy, hogy a zaj ne kísérje, és nem hallgathat, ha érez, ha lát. A kő – a kötet alapmotívuma – üzeni tud, szavakká tud alakulni, és ezt érti az alkotó is, a fogyasztó-befogadó is. A versek egymásba kapaszkodása, olykor egymásra épülése a vers eszközeivé minősül, olykor akár az értelmezés komplementer szerepét is betölti. Így válik egésszé e nem szokványos kötet, mint egy lírai levelezés foglalata. Ha ennél több lett, az Kronosz irányunkban mutatott nagylelkűségének köszönhető. (Albert-Lőrincz Márton)

BESZÉLGETÉS A SZERZŐKKEL

Beszélgetés ALBERT-LŐRINCZ MÁRTONNAL
Kérdezett Farkas-Ráduly Melánia

„A vers kér időt magának, nem én magam a versnek. Voltak éveim, amikor semmit nem írtam, »kihűlve égett a láng«, tehát nem égetett. Elbúcsúztam a Múzsától, aztán egy idő múltán fülön csípett, tollat adott a kezembe. Írj!” – idézzük Albert-Lőrincz Mártont a költészet világnapján. Hogy mi történt ezután, kiderül az Irodalmi találkozó legújabb, versekkel és fotókkal fűszerezett interjújából.



– Csíkkarcfalván született 1951-ben. Milyen volt a gyerekkora a Hargita megyei községben? És onnan tovább?

– Mint minden falusi gyermeknek: sok cimboraság és nyitogatás a világ ablakán. Jó volt, mert teljesség volt. Azt hittük, a világon mindenhol a mi magyar nyelvünket beszélnek. Aztán Gyergyószentmiklóstra költöztek szüleim. Én épp befejeztem a négy elemi. A pajkos gyermekkor folytatódott, és meglebbentett a versírás szele is, úgy ötödikben.

– Mit jelentett Gyergyó?

– Minden emberfiának megvan a maga használható véletlen-ideje. Az én időm a falutól vezet a városig, indulva a borzas XX. század közepétől, a tudatlanságtól a tudatosodás felé. Mindegyik kis állomás jelentőséggel bír a konkrétan megfogható – születés és halál – és az elmosódott – tudatlanság és tudatosság – között. Élményeim nagy könyvébe Gyergyó írta be a legmeghatározóbb tapasztalatokat. Karc-

falván születtem, de gyergyói lettem. Nincs más választásom, ámbár idestova negyven éve élek Marosvásárhelyen, és szeretem, bár dühít, mert kicsinyes és gőgös is, talán. Itt megtapasztalhattam küzdelmes anyanyelvem értékét.

– *Milyen volt diáknak lenni az 1950–60-as években?*

– Diáknak lenni mindig ugyanolyan. Tanulnod kell, ha célod van, játszótársakat kell találnod, ha fel akarsz nőni. Ez általános séma. Különbség talán csak abban van, hogy kik a tanáraid. Többek-e a tankönyvnél. Engem csak a tanító nénik részrehajlása zavart, de megtanítottak írni, olvasni. Később, 5–8.-ban az nem tetszett, hogy tanító bácsi okított matematikára. Meg a sok krumpliásás, amit az iskolákra köteleztek, szeptember végén, október elején. Nem is szerettem meg a számok világát, sem a föld művelését.

– *1977-ben Marosvásárhelyen telepedett le. Mi vonzotta ebbe a városba, végül pedig mi tartotta ott?*

– Amikor idevetett a sors, a főtéren inkább magyarul beszéltek. Az üzletekben is, a hivatalokban is. A '68-as megyésítés még nem éreztette hatását. Marosvásárhely a Maros Magyar Autonóm Tartomány fővárosa volt, a legszébb, legkulturáltabb város, a székely főváros. Novum Forum Siculorum, ha így jobban tetszik. Így volt benne a tudatunkban, amit a vidéki városok narratívumai őriztek. A feleségem elsőik között választhatott, amikor kihelyezték. Akkoriban minden egyetemi végzetet pályára tettek. Ő választhatta a várost. Akkor már egyéves házasságunk volt. Lassan kialakult az élettér, a pálya. Megszülettek a fiaim. Már nem volt visszaút.

– *Mi a legszembevetőbb változás azóta?*

– Új státusom, a ny. egyetemi előadótanár. Ez a legszembevetőbb változás. Közben sok minden. Két biztos

pont van: a születés és a halál, mindkettő a tudatlanság állapota. De e két biztos pont között van a KÉRDÉS. Ez történt közben: kérdések, válaszkeresések. Kérdezzünk mindenről, hiszen ez az ember lényege. Már a kisgyerek is ezt teszi. És a felnőtt látja, milyen nehéz válaszolni a kérdésekre. A lét nagy kérdései foglalkoztatnak, ezekre rákérdezhetek, de ezekre senki nem tud válaszolni. A változás folyamatos.

– *Marosvásárhelyen ezt-azt kipróbált, dolgozott, oktatott. Mit jelentett önnek a marosvásárhelyi Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, ahol az intézmény megalakulásától kezdve folyamatosan szerepet vállalt? Mindig is szeretett volna tanítani?*

– Élünk, pénz kell hozzá, dolgozunk, ahol lehet. Ha kell, „sötétben, bányalégben”. Folyamatosan készülünk a jobbra. Vannak átmenetek és vannak elköteleződések. Az ember elköteleződik, ha erőt érez magában. Aki nem teszi, azt inogtatja a szél, meggörnyedve járkal. Nekünk, kisebbségieknek, emelt fővel kell vállalnunk azt, ami ránk méretett. Balsors, jobb sors, kubikosmunka, értelmiségi kihívás. Ha kutyaólat kell építeni, azt építünk, ha oktatni kell, azt végezzük, ki-ki tehetsége és tudása szerint. Én mindig tanár szerettem volna lenni. Erre készültem. A tanításnál nincs szebb hivatás, bár sok földhasadással forog a világ, de forog, és változik, velünk együtt.

– *Mit oktat a hallgatóknak?*

– Már semmit. De fontos volt elmondani, amikor lehetett, hogy a kisebbségi lét sorsfordítója a nő. Elavult nézet? Érdemes belegondolni.

– *Kolozsváron szerzett bölcsészdiplomát, majd ugyanott doktorált teológiából... Mit köszönhet e két végzettségnek? Menynyire vannak hatással a mindennapjaira?*

– Az az igazság, hogy engem mindig vonzott a nagy titok: mi végre az ember? Ostoba, aki azt hiszi, tudja a választ. Azonban az ember mégis reméli, hogy eljut Tündérországba. És eljuthat, hiszen ezt példázza a váteszköltő Jancsija és Juliskája. Ezen gondolkodnunk kell nekünk is, halandóknak. Ehhez kellenek az eszközök.

– *Azt hiszem, ideje rátérni a költészetére... Mikor kezdték érdekelni a versek?*

– 2016-ban a Káfé Főnix egy körkérdést intézett munkatársaihoz, amelyben a szerkesztő az első versről kérdezett. A magyar költészet napját vallomásokkal ünnepeltük. Magam is elmondtam első versem történetét. Ötödikes voltam. Nyilván korábbi a verssel való találkozásom: nővéreim hangosan tanulták a verseket, olvasták a gyönyörű balladákat. Örökre fogságukba kerültem.

– *Bádogvilágban című ars poeticájában azt vallja, hogy Petőfin, Vörösmartyn és József Attilán nevelkedett... Mit tanult a magyar költészet e három jeles alakjától? Ki hatott Önre leginkább?*

– Az ars poetica lényege a ragaszkodás. Mihez ragaszkodás: a jelenhez, a múlthoz? Ha a jelenhez nem ragaszkodunk, kilógunk időnkből. Ha a múlthoz nem ragaszkodunk, identitásválságba kerülünk. Ilyenformán egyik nélkül sem lehet költői hitvallásról beszélni. Illetve lehet, de értelmét vesztett beszéd lenne, mert nem tartalmazná az irányt. Amikor azt vallom például, hogy hinni kell az anyanyelvben, amely nem véletlenül épp az én anyanyelvem, ezt nem kényszerítő módon mondom el, csak kijelentem, hogy vidd magaddal az Ararátra. Ma már nem fogalmazunk korparancsokat, hiszen nem egy az igazság. És magunk is változunk. Ez magyarázza azt is, hogy időről időre újrafogalmazzuk krédónkat. Ilyesmikre vezettek

rá a nagy elődök. Észrevétlen hatnak rád. Sohasem fogod tudni szétválasztani a hatásokat, csak azt veszed észre, hogy felbukkannak, mint a búvópatak. Olykor be is írod a saját szövegedbe, de a transzponált textusokat nincs lelked különválasztani, mert azok, bár más mondotta, beépülnek világodba, világlátásodba, és mint intertextusok segítségére sietnek. Ilyen például Hervay vendégszövege is, a „nincs küldetésem, nem verem a dobot”, vagy József Attila elvegyültem és kiváltam motívuma, de van más is.

– *Mikor jut ideje verseket írni? Mindennap, esetleg minden héten időt szakít rá?*

– Verset írni nem tudok programszerűen, hiszen nem vagyok beprogramozható. Teljesen kiszámíthatatlan időkből írok, és nagyon rapszodikusán. Vannak napok, amikor négy-öt gondolat is versbe kívánczik, máskor hetek alatt nem írok le egy betűt. Kivétel az órákra készülés. A vers kér időt magának, nem én magam a versnek. Voltak éveim, amikor semmit nem írtam, „kihűlve égett a láng”, tehát nem égetett. Elbúcsúztam a Múzsától, aztán egy idő múltán fülön csípett, tollat adott a kezembe. Írj! De minek? – tettem fel a kérdést, a visszatérő kérdést, hiszen tanárember vagyok, a verselés az én pályám peremén fut, inkább az edzőpályán, nem mérik, nem díjazák, senkit sem dicsérnek meg vagy vonnak felelősségre miatta, nem abból élek. Ám a nyelv nem hagyhat cserben, ha anyanyelv.

– *Hány verseskötete jelent meg eddig?*

– Nem vagyok termékeny költő, a vers csábításában három kötetem került nyilvánosságra. Ebből kettő: *Az önszorgalmi jegyzőkönyv* és az *Itt állok*, a Magyar Elektronikus Könyvtárban olvasható, csak elektronikus változatban.

Cseke Gábor szerkesztette és írt hozzájuk előszót. Ezek is majd húsz évet váraкоztak a fiókban. További három verseskötet váraкоzik, bármikor kiadható, egyelőre nincs szerkesztőjük, kiadjuk.

– *Mi köszön vissza leginkább a verseiben? Annyit észrevettem, hogy a szülőföld, a megmaradás fontos helyet foglal el Ön-nél...*

– Valóban így van. Ez inkább az Önszorgalmiban érhető tetten. „Az identitás, a költői lét, a »mi végre« szüntelen megkísértése és kihívása”, ezt így Cseke Gábor fogalmazta meg. Talán ez lenne a másik nagy kérdéskör. Ami a két biztos pont közé esik, mind versbe kívánczik, az anyanyelvi elköteleződésben ágaskodik.

– *Milyen sajátosságai vannak a költészetének?*

– Egyik kötetem alcíme: *Szabad ritmusú versek*, a másiké *Verstelen versek*. Ezek árulkodó címek, az olvasó biztosan nem fog kötött szerkezeteket keresni.

– *Milyen gondolatok foglalkoztatják általában egy-egy olyan jeles napon, mint a költészet világnapja vagy a magyar költészet napja?*

– Ha észreveszem, lehet, hogy vers születik, egyébként semmi különös nem foglalkoztat, hétköznapi esik.

– *Mit adtak, adnak és adhatnak a költők a világnak?*

– Talán semmit, talán egy egész világot.

– *Tudományos kötetei is megjelentek. Milyen témában?*

– Valóban, négy kötetem jelent meg, egy, a *Multikulturalitás és demokrácia* (2011) című, fiammal közösen, társszerzésben. Ezeknek a témái elég változatosak, egyrészt érdeklődésem folytán, másrészt egyetemi szükségletből. A *Nevelésszociológia* (2009) és a *Törd a kígyó fejét* (2007) nevelésügyi kérdéseket jár körül. A *lélek párbeszéde*

c. könyvem (2007) a hit pszichológiai és vallási vetületteről való gondolkodás, szintézis. Továbbá van még egy egészség-pszichoszociológiai írásokat tartalmazó tematikus könyv is (*Az egészség társadalmi értéke* – 2014), amelyet szerkesztőként jegyzek. De cikkek, tanulmányok is születtek az évek során.

Beszélgetés HADNAGY JÓZSEFFEL
Kérdezett Farkas-Ráduly Melánia

Debrecenben él, de a szíve hazahúzza Erdélybe. Hadnagy József hatkötetes költő nem készült tudatosan az irodalmi pályára, néhány kedves ismerőse azonban arra buzdította, hogy vesse papírra a gondolatait, sőt tanácsokat is kapott tőlük. És nem bánta meg, hogy szemezgetett a verssel, vagy ahogy ő nevezi, a szépirodalom legszeszélyesebb asszonyával.



– Amikor olvasni kezdtem az élettörténetét, rögtön megakadt a szemem azon, hogy egy tizenhárom gyermekes család elsőszülöttje, ami a mai világban eléggé meglepőnek tűnik, főként úgy, hogy sokan egy gyermeket is alig akarnak bevállalni. Mit adott a nagycsaládos lét?

– Elsősorban ablakot a magyarság jövőjére. Sokszor nézek ki rajta, és azt látom a legoptimistább szemüvegemen keresztül is, hogy úgy kétszáz-valamennyi év múlva nem lesz magyar a világon, még mutatóba' sem. Szövevényes kérdés ez, de meggyőződésem szerint a nemzetfennmaradás alapvető, nem megkerülhető feltétele a nagycsalád. A kiscsalád halálos csapda, amely önmagában is „megvalósítja” Ady Endre jóslatát: „És mi nem leszünk majd szétszórva/ Árvult, de mégis győzedelmes fajta:/ Minket korszakok tűz-dühe nem edzett/ S fölolvast a világ kohója/ S elveszünk, mert elvesztettük magunkat.” (A szétszóródás előtt) A tendencia nyilvánvaló: a nagycsalád már ritka madár a Kárpát-medence magyar népessége körében, most a világ

sok országában éppen a kis családok lassú fölbomlása folyik: félek, hogy pár évtized múlva utóbbi is a kihalt vagy haldokló intézmények listájára kerül. Egy őrült egyszer csak kitalálja, hogy jobb az embernek egyedül, mint kettesben. A fennmaradás szempontjából az egykerendszer egyenlő a biztos halállal. Ez olyan probléma, amit alapvető szemléletváltás nélkül sem megoldani, sem túlélni nem lehet. „Aki kifelé néz, álmodik. Aki befelé néz, fölébred”, írta Carl Gustav Jung. Ez az igazság a magyar nemzetre is kiterjeszthető. A magyar egyelőre kifelé néz, gazdagságról, pénzről, szép kocsikról, jólétről, hírnévről álmodik, milliók nélkülözése, százezrek kitántorodása sem ébreszti föl képtelen, jövőpusztító kábulatából. Ha nem embereli meg magát, és nem tanul meg befelé nézni, ez a halálba zuhintó álom lesz a végzete.

– *Családjával több helyen, többek között Kolozsváron, Dicsőszentmártonban is megfordultak. Mi készítette Önöket a vándorlásra?*

– 1953-ban a szüleim Kolozsvárról Dicsőszentmártonba költöztek. Édesapám kilenc hónap katonáskodás után (a román–szerb határon) ott talált állást, mint cipész. Így esett, hogy Kolozsváron születtem, és Dicsőszentmártonban szülöttem.

– *Valahol azt olvastam, hogy a családja farkaslaki gyökerű. Ön mennyire kötődött/kötődik Tamási Áron szülőfalujához?*

– Apaági üknagyapám, aki a családi hagyomány szerint részt vett az 1848-as szabadságharcban, Farkaslakán született. Onnan vetette a sors egy Kolozsvártól kb. 14 kilométerre eső faluba, Fejérdre. Ez a gyökér és Tamási Áron sokszor eszembe juttatja Farkaslakát. És egy kedves emlék is: 1976 szeptemberében, útban Csíkszeredába édesapámmal

és öccsével, Zsigmond nagybátyámmal, eszünkbe jutott az 1848-as hős, leparkoltuk a kocsit valahol a farkaslaki temető környékén, és tettük egy sétát a sírkövek között. Kíváncsiak voltunk, találunk-e Hadnagy feliratú sírköveket. Megállapítottuk, hogy üknagyapám származása nem lehet mese, hiszen a fél temető tele volt Hadnagyokkal. Kb. huszonöt-harminc évvel később Bölöni Domokossal is bejártuk a temetőt, és én értetlenkedve ismételtettem, hogy a Hadnagy feliratú sírkövek nagy része eltűnt. Akkor pattant ki Bölöni Domokos fejéből ez a feledhetetlen mondat: „Hja, a halottak is fogyatkoznak Erdélyben.”

– *Kissé meglepett, hogy annak idején egyetemi hallgatóként közgazdaságot tanult, majd programozóként is kereste a kenyerét. Mi vezette az irodalmi pályára? Mikor fedezte fel a tehetségét?*

– Életprogramomban nem szerepelt az írás. Azonban Marosvásárhelyen a mindenható véletlen összehozott néhány emberrel, akik nem csak olvastak, írtak is: Bögözi Attilával, Lokodi Imrével, Markó Bélával, Nemess Lászlóval, Somogyi Veres Károllyal, Vitus K. Györggyel és másokkal – ekkor kezdem el „szemezni” a szépirodalom legszeszélyesebb asszonyával, a verssel. Nem sok esélyt adtam magamnak, de ezek az emberek biztattak. Később megismertem Bölöni Domokost, Dusa Lajost, és nekik sem volt szívük lebeszélni róla. Sőt, „tippeket” adtak, hogy miképpen hódíthatom meg. Olykor úgy éreztem, egészen és visszavonhatatlanul az enyém, máskor hideg, üres, érdektelen tekintettel bámul reám, mint egy kőszobor, mintha minden idők legtehetségtelenebb rigmusfaragója volnék.

– *1989-ben került Magyarországra. Mi volt az utolsó csepp a pohárban, ami miatt elhagyta az országot?*

– Harminckilencedik évemet tapostam, amikor szemről fölszállt az önámítás és mindenféle más ámítás utolsó ködfoszlánya is, és egyszerre láttam hátra és előre. A hátam mögött a kisebbségi kiszolgáltatottságot, elöl a szabadság kapuját láttam. Emlékezetem szerint (most milyen nagy hasznát venném egy naplónak!) valamikor 1989 tavaszán kezdett el érlelődni bennem az összes lehetséges kockázattal számoló elhatározás, hogy átszököm Magyarországra. Pár évvel ezelőtt a lányaimtól, fiamtól, két vejemtől különös szülinapi ajándékot kaptam. Megköszönték, hogy szökni mertem...

– *Hogyan jellemezné néhány szóban a váltás utáni néhány évet? Versbe is foglalta korábban?*

– Előbb eufória, azután végtelen csalódás. Magyarországot szó szerint szétkapkodták. Ilyen az emberi kapzsiság: több föld kell neki, mint amit be tud járni. Inkább belehal, mintsem beérje az emberszabású kevesebb. Amíg Magyarország úgy-ahogy kimászott a kapzsiság ásta gazdasági gödörből, külföldön kellett munkát vállalom. Túl voltam már a negyvenen, szóba se álltak velem a munkaadók.

– *Miért éppen Debrecenben telepedett le? Mit kapott attól a várostól?*

– A határon átszöktettem egy debreceni telefonszámot is: a fejemben. Németországban élő húgomtól kaptam. Ennek a telefonszámnak a tulajdonosa segített munkához alig három héttel az ideérkezésem után. Sajnos, két év sem telt bele, és a céget szándékosan tönkretették. Feleségem is viszonylag gyorsan jutott álláshoz, természetesen (így megy ez manapság) jóindulatú kapcsolatok révén. A két lány férje és a fiam felesége is debreceni, és Debrecenben lak-

nak. Szerencsés körülmény. Gyakran találkozhatunk. Sok jóindulatú emberrel áldott meg Debrecen, munkatársakkal, irodalmi barátokkal (pld. Bertha Zoltán, Dusa Lajos, László Ákos, Vincze László, utóbbi kettő szintén erdélyi), de van itt is rossz ember. Vannak, tán többen, mint feltételezem, olyan magyarok itt, akik románoknak tekintenek bennünket. Nemrég valamelyik reggel cetlit ragasztottak a kocsim szélvédőjére ezzel a felirattal: MENJ HAZA!

– *Ha hinni lehet az általam olvasottaknak, jelenleg pályázatokot ír egy nagy cégnek, és naponta ingázik Debrecen és Nagyvárad között. Mesélne egy kicsit bővebben erről? Nagyváradon is dolgozik?*

– A pályázatkészítés nem egyemberes munka. Pontosan fogalmazva: angol és román nyelvű kiírások értelmezésében és az ajánlatok elkészítésében működöm közre egy kiemelt jelentőségű cégnél. Magyarország első ötszáz cége közé tartozik, úgy tudom.

– *Van kedvenc költője, írója?*

– Örök kedvenceim, ábécé sorrendben: Arany János, Petőfi Sándor, Vörösmarty Mihály. Ha utánuk senki nem írt volna semmit, a magyar költészetnek akkor sem kellene szégyenkeznie. Szerencsére írtak, és megleptek bennünket a magyar költészet új csodáival. Örök kedvenc íróm Lev Tolsztoj. Tőle tudom, hogy mennyi föld nem kell az embernek.

– *Ha például egy táviratban össze kellene foglalni, megfogalmazná, hogy milyen stílus jellemzi a költészetét?*

– Saját asszociációs „adattárazist” használok. Ha a verseimet vagy azok jobbik részét fölismerik mint olyanokat, amelyeket csak és csakis én írhattam, akkor van saját stílusom. Ezen túl teljesen mindegy, milyen jelzőt biggyeszte-

nek eléjük. Kányádi Sándorral és azokkal tartok, akik szerint kétfajta vers van: jó és rossz. A versek legyenek jók, és ha tetszenek is az olvasónak, az hab a tortán.

– *Eddig hány kötete jelent meg? Mikorra várható a legújabb?*

– Hat kötetem jelent meg. Nem tudom, mikor szánom el magam a hetedik kötetre. Szeretném, ha az legalább valamicskével jobb lenne, mint az előző. Nem szerencsés dolog hátrafelé menni.

– *Mi az ars poeticája?*

– A költészet végső forrása mindaz, ami megmagyarázhatatlan, érthetetlen az életben. Maga az élet unalmas próza. Általában kevés benne a mások érdeklődését is igazán rabul ejtő epizód. Kezdd el mesélni bárkinek egy napodat, és egy-két óra alatt ásítani fog. Az élet regény, aminek a kezdetére nem emlékszünk, és tudjuk a végét. Tartalma másolás. Másoljuk egymás életét. És saját magunkat is egyik napról a másikra. Rutinlények vagyunk. Velünk született képességek, tanult minták, nem túl széles skálájú lehetőségek és kényszerek írják a regény fejezeteit az emlékezet falára. Azt szeretnénk hinni, hogy saját életünket éljük. Valamennyire igen. De lényegében: nem. Azt hiszem, kevés ember ismételné meg „szóról szóra” saját életét. Érthető, hiszen visszatekintve hány másfajta, jobb, szerencsésebb, boldogabb életet tudnánk elképzelni! A költészet tárgya a megmagyarázhatatlan, az érthetetlen, aminek tartalma végtelen, mert nincs kezdete és vége, és mélysége is kifürkészhetetlen. Kifejezésére pedig csak évszázadok óta kopó szavak véges halmaza áll rendelkezésre. Valahogy életet kell lehelni beléjük. Ez minden költő dolga. Nem könnyű feladat. József Attila így ír erről a *[Töredékek]* című költeményében: „Tizenöt éve írok költe-

ményt, / és most, amikor költő lennék végre, / csak állok
itt a vasgyár szegletén, / s nincsen szavam a holdvilágos
égre.”

– *Hol van Önnek az otthon?*

– Ott Erdélyben a gyökerem, itt hullatom levelem. Hiányzik Erdély, hiányoznak a dombok, hegyek.

Forrás: szovegkovacs.blog.hu

TARTALOM

Csak egy szóra	7
HADNAGY JÓZSEF: Fatányéros	9
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Kaláka)	10
 SZEPTEMBERI VERSEK	 11
 ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Kronosz, ezüstben)	 12
HADNAGY JÓZSEF: Kinek vasat szült az anyja	13
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Tűz elem)	15
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Engedd)	16
HADNAGY JÓZSEF: Alea iacta est	17
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (A költő és az utókor)	18
HADNAGY JÓZSEF: Zeustól ne félj	20
HADNAGY JÓZSEF: Valahogy	21
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Neked is el kellett lopnod a tüzet)	 22
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Kagylókürtöm)	23
HADNAGY JÓZSEF: Köveken álmodtam	24
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Kőbérő szavak)	25
HADNAGY JÓZSEF: Száműzetés	26
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (A szó természete)	27
HADNAGY JÓZSEF: Szindbád emlékezik	28
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Csak a nyelv)	30
HADNAGY JÓZSEF: A szó dicsérete	31
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Nincs választás)	32
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (A vers)	33
HADNAGY JÓZSEF: Patak	34
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (A versről és a korról)	35

HADNAGY JÓZSEF: Változó idő	37
HADNAGY JÓZSEF: Idővonat	38
HADNAGY JÓZSEF: Mint halott szó a metaforában	40
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Játszóterünk)	42
HADNAGY JÓZSEF: Három gyerek	43
HADNAGY JÓZSEF: Órák	44
HADNAGY JÓZSEF: Bárkát az anyanyelvnek	45
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Barmok között)	46
HADNAGY JÓZSEF: Nagy kicsi ország	47
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Nem tudni)	50
HADNAGY JÓZSEF: A költő kiszámíthatatlan	51
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Frontvonalak)	52
HADNAGY JÓZSEF: Indián kút	53
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Írjak a versről)	54
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Nincs csatabárd)	56
HADNAGY JÓZSEF: Arctalan világ	57
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Mintha)	58
HADNAGY JÓZSEF: A múlt hegyei között	59
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Fali selyemkép)	61
HADNAGY JÓZSEF: Kronosz az élők temetőjében	62
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Ahhoz képest)	63
HADNAGY JÓZSEF: A Michigan-tó partján	65
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Blakeney fókái)	69
HADNAGY JÓZSEF: A közömbösség büntetése	71
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Miért?)	72
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Az asszony siráma)	73
HADNAGY JÓZSEF: Esti hír	74
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Barátunk lábát törte)	75
HADNAGY JÓZSEF: Sziszifuszi munka	76
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Skarabeusz)	77
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Ha kővé válna)	78

HADNAGY JÓZSEF: Gyöngyszemek	79
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Hazug álmok)	80
HADNAGY JÓZSEF: Reggeli hír	81
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Kétely)	82
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (C'est par là)	83
HADNAGY JÓZSEF: Betűrosta	84
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Mert látni kell)	85
HADNAGY JÓZSEF: Tudom, hogy meghalok	86
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Kronosz, kinőtt rövidnadrágban)	87
HADNAGY JÓZSEF: Égtartó torony*	88
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Harag virága)	90
HADNAGY JÓZSEF: A legritkább drágakő	91
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Kép hóval, fénnel)	92
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Amikor meghaltam)	93
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Ó, Kronosz)	94
HADNAGY JÓZSEF: Ki vagyok?	95
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Két vér)	98
HADNAGY JÓZSEF: Kronosz, a színészek és Shakespeare	99
HADNAGY JÓZSEF: Ábrahám léptei	100
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Terah fia az Olümposzon)	101
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Terv)	102
HADNAGY JÓZSEF: Pohárköszöntő emlékezéssel	103
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Ha zárva volna)	105
HADNAGY JÓZSEF: Hátra se nézel	106
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Zsánerkép egerrel)	107
HADNAGY JÓZSEF: Csillagszerver	108
HADNAGY JÓZSEF: Ki-ki a maga tengelye körül	111
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Naponta)	112

HADNAGY JÓZSEF: Felejtés a szemfedő	113
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (A szent)	114
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Elkeveredik)	115
HADNAGY JÓZSEF: Nincs veszély	116
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Az már bizonyos)	117
HADNAGY JÓZSEF: Pecsét	118
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Gyöngykaláris)	119
HADNAGY JÓZSEF: Ráfok a keréken	120
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Aprócska csíny)	121
HADNAGY JÓZSEF: Figyelmeztetés	122
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Ne hagyd)	123
HADNAGY JÓZSEF: Homérosz, hagyj el engemet	124
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Kronosz könnyei)	125
HADNAGY JÓZSEF: A költői hang	126
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Adagio)	127
HADNAGY JÓZSEF: Kőbugyor	128
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Makacs litánia)	133
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Vityebszk fölött)	134
HADNAGY JÓZSEF: Könnyű volna	135
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Szomorú dialektika)	136
HADNAGY JÓZSEF: Az én apám sok ember	137
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Erózióban)	138
HADNAGY JÓZSEF: Tornyok	139
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Fekete lovak)	142
HADNAGY JÓZSEF: A kőszobrok is elindulnak	143
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Felröppenő madár)	144
HADNAGY JÓZSEF: Felfüggesztett idő	145
HADNAGY JÓZSEF: A mindenség kódja: VFLT	147
HADNAGY JÓZSEF: A gravitáció is cserben hagy	150
HADNAGY JÓZSEF: BALLADA ARRÓL, HOGY MI MINDEN LEHETTEM VOLNA	152

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Az égi kert fűvén)	154
HADNAGY JÓZSEF: Uranosz édenkertje	155
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Történet)	157
HADNAGY JÓZSEF: Kronosz első hegyi beszéde	158
HADNAGY JÓZSEF: Kronosz második hegyi beszéde ..	159
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Elfogy a jó)	161
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Asztalnál, kikericssekkel)	162
HADNAGY JÓZSEF: Látomás az Alpokban	163
HADNAGY JÓZSEF: Szobrok lettünk	165
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Kergetőzve)	166
HADNAGY JÓZSEF: Élni épen	167
HADNAGY JÓZSEF: Kronosz harmadik hegyi beszéde	169
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Számadás)	171
HADNAGY JÓZSEF: Az élet bináris fundamentuma	172
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Felségterület)	174
HADNAGY JÓZSEF: Látomás, hátranézetből	175
HADNAGY JÓZSEF: Kronosz negyedik hegyi beszéde .	177
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Isten is és ember is)	178
HADNAGY JÓZSEF: A költő mindenés	179
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Szindbád alkuja Kronosszal)	184
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Memento)	185
 KÉT VERS EGY TÉMÁRA	 187
 ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (A szamáriai ember)	 188
HADNAGY JÓZSEF: (A kékvérű idegen)	189
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Képrögzítés)	190
HADNAGY JÓZSEF: Búcsú	191
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Dunafejfa)	192
HADNAGY JÓZSEF: Homo sapiens	193

HADNAGY JÓZSEF: Nincs más út, talpra	194
ALBERT-LŐRINC MÁRTON: (Úttalan utakon)	195
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Világosság)	196
HADNAGY JÓZSEF: A szorítóban	197
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Falak)	198
HADNAGY JÓZSEF: Sírásaim megritkultak	199
HADNAGY JÓZSEF: Az én vonatom	200
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Tükröm, tükröm...)	202
HADNAGY JÓZSEF: Por és hamu	203
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Vagyok)	204
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Vasárnap van)	205
HADNAGY JÓZSEF: Sugárzó árnyék	206
HADNAGY JÓZSEF: Őrszem	207
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (A csomag dilemmája)	208
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Asszonyok)	209
HADNAGY JÓZSEF: Idegen nő	210
HADNAGY JÓZSEF: Tizenkét szép asszony	211
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Útszélek szorításában) ...	212
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Navigare necesse est)	214
HADNAGY JÓZSEF: Szindbád álmodik	215
HADNAGY JÓZSEF: Szomjas szarvas	216
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Papagájok)	218
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (A mulandóság dicsérete) ..	219
HADNAGY JÓZSEF: Héphaisztosz	218
HADNAGY JÓZSEF: Desszert	221
ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON: (Vers a tökéletességről) ..	222
MÉG CSAK EGY SZÓRA	223
BESZÉLGETÉS A SZERZŐKKEL	225

